

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI

Dyddiad ac Amser

10.00 y.b., DYDD MAWRTH, 17EG EBRILL, 2018

***NODER: CYNHELIR SESIWN BRIFFIO I'R AELODAU YN UNIG AM 9.30Y.B. YN YSTAFELL GWYRFAI**

Lleoliad

Siambwr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

*** NODER ***

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

<http://www.gwynedd.public-i.tv/core/portal/home>

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

eirianroberts3@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 10/4/18)

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Menna Baines
Aled Ll. Evans
Judith Mary Humphreys
Huw Gruffydd Wyn Jones
Paul John Rowlinson

Steve Collings
E. Selwyn Griffiths
Nia Wyn Jeffreys
Olaf Cai Larsen
Cemlyn Rees Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Freya Hannah Bentham
Keith Jones
Elfed Powell Roberts

Elwyn Jones
Beth Lawton

Llais Gwynedd (2)

Y Cynghorwyr

Alwyn Gruffydd

Gareth Williams

Annibynnol Unedig Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Dewi Owen

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

Aelodau Eraill a Wahoddwyd

Y Cynghorydd Gareth Thomas (eitemau 5-7)

AELODAU CYFETHLEDIG:

Hefo pleidlais ar faterion addysg yn unig

Anest Gray Frazer

Yr Eglwys yng Nghymru

Rita Price

Yr Eglwys Gatholig

Dylan Davies

Cynrychiolydd Rhieni/Llywodraethwyr
Meirionnydd

Karen Vaughan Jones

Cynrychiolydd Rhieni/Athrawon Dwyfor

[sedd wag]

Cynrychiolydd Rhieni/Athrawon Arfon

Heb Bleidlais

Dilwyn Elis Hughes

UCAC

David Healey

Undebau Athrawon (ATL)

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYN

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION

5 - 8

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 23 Ionawr, 2018 fel rhai cywir (ynghlwm).

5. DEILLIANNAU CYFNOD SYLFAEN GWYNEDD

9 - 21

Ystyried adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg (ynghlwm).

*10.10yb – 10.55yb

6. ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL A CHYNHWYSIAD

22 - 55

Ystyried adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg (ynghlwm).

*10.55yb – 11.40yb

7. EGWYDDORION ADDYSG ADDAS I BWRPAS

56 - 61

Ystyried adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg (ynghlwm).

*11.40yb – 12.25yp

*amcangyfrif o'r amseroedd

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI DYDD MAWRTH, 23 IONAWR 2018

Yn bresennol: Y Cynghorydd Beth Lawton – Cadeirydd.
Y Cynghorydd Nia Jeffreys – Is-gadeirydd.

Y Cynghorwyr: Freya Bentham, Steve Collings, Aled Evans, Alwyn Gruffydd, Judith Humphreys, Elwyn Jones, Cai Larsen, Dewi Owen, Paul Rowlinson, Cemlyn Williams a Gareth Williams.

Aelodau Cyfetholedig: Rita Price (Yr Eglwys Gatholig), Dylan Davies (Cynrychiolydd Rhieni/ Llywodraethwyr Meirionnydd) a Dilwyn Elis Hughes (UCAC).

Swyddogion yn bresennol: Vera Jones (Rheolwr Aelodau – Gwasanaeth Democraidd) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Yn bresennol ar gyfer eitem 5 isod:

Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn (Arweinydd y Cyngor)
Iwan Trefor Jones (Cyfarwyddwr Corfforaethol)
Sioned Williams (Pennaeth Economi a Chymuned)
Sian Lloyd Roberts (Uwch Swyddog Gweithredol)

Yn bresennol ar gyfer eitem 6 isod:

Y Cynghorydd Craig ag Iago (Aelod Cabinet Tai, Hamdden a Diwylliant)
Sioned Williams (Pennaeth Economi a Chymuned)
Catrin Thomas (Uwch Reolwr Dysgu Cymunedol)
Nia Morris (Rheolwr Gwasanaeth Ieuenctid)

Yn bresennol ar gyfer eitemau 7 and 8 isod:

Y Cynghorydd Gareth Thomas (Aelod Cabinet Addysg)
Garem Jackson (Pennaeth Addysg)
Debbie Anne Jones (Swyddog Addysg Ardal Ysgolion)

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorwyr Menna Baines, Selwyn Griffiths, Huw Wyn Jones a Keith Jones; Anest Gray Frazer (yr Eglwys yng Nghymru) a David Healey (Undebau Athrawon).

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYS

Nododd y Cadeirydd iddi dderbyn cais gan y Cynghorydd Alwyn Gruffydd i godi mater brys yn ymwneud â thrafnidiaeth. Mynegodd y Cynghorydd Alwyn Gruffydd ei bryder ei bod yn ymddangos bod plant yn y sir wedi'u cludo ar fysiau heb unrhyw fath o yswiriant. Eglurodd y Cadeirydd, ar ôl derbyn cyngor cyfreithiol, na allai ganiatáu trafod y mater yn y cyfarfod hwn. Gan hynny, byddai'n codi'r mater yn y sesiwn anffurfiol gyda'r aelodau yn dilyn y pwyllgor hwn er mwyn gweld a oes mater i'w graffu.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 13 Rhagfyr, 2017, fel rhai cywir.

5. CAIS CYNLLUN TWF AR GYFER GOGLEDD CYMRU – ADRODDIAD CYNNYDD

Cyflwynwyd – adroddiad Arweinydd y Cyngor yn nodi'r cynnydd gyda datblygu Cais y Cynllun Twf ar gyfer Gogledd Cymru ynghyd ag adnabod rhai materion sydd angen ystyriaeth.

Ymhelaethodd yr Arweinydd a'r Cyfarwyddwr ar gynnwys yr adroddiad, gan hefyd ymateb i gwestiynau / sylwadau gan yr aelodau.

Crynhodd y Cadeirydd brif gasgliadau'r drafodaeth fel a ganlyn:-

- Bod anogaeth i'r holl aelodau fynd i'r gweithdy Cynllun Twf ar y 15fed o Chwefror er mwyn deall y maes a deall beth yw'r prosiectau, gan hefyd ystyried yr angen am fwy o sesiynau yn dilyn hynny.
- Bod cefnogaeth yn gyffredinol i'r uchelgais o sicrhau twf economaidd ar draws Gogledd Cymru, ond bod her sylweddol i sicrhau hynny hefyd.
- Bod neges glir bod cefnogaeth i'r Cynllun Twf ar gyfer y Canolbarth hefyd, yn arbennig o safbwynt ardal Meirionnydd, a bod angen sicrhau mewnbwn cryf a chydweithio gyda'r prosiect hwnnw, a chydweithio gyda Cheredigion a Phowys hefyd ar yr un amser, gan hefyd gofio pwysigrwydd sicrhau prosiectau ar draws Gwynedd.
- Bod angen sicrhau statws i'r iaith Gymraeg yn y gwaith yma a defnyddio Bwrdd Twf Gogledd Cymru fel cerbyd i hyrwyddo'r Gymraeg.
- Bod neges glir i ddysgu o wersi'r gorffennol a sicrhau bod y defnydd gorau yn cael ei wneud o adnoddau, ac wrth herio cynlluniau, bod angen herio trylwyr ar y cynlluniau hynny.
- Bod angen datblygu'r elfen herio a chraffu o safbwynt Gwynedd er sicrhau dealltwriaeth glir o'r trefniadau gan ystyried sut mae aelodau yn mynd i gael mewnbwn yn gyffredinol i'r prosiectau sydd ar y gweill a'u siapio'n amserol.
- Y dylid sicrhau adborth rheolaidd i'r pwyllgor hwn.

6. AIL-FODELU'R GWASANAETH IEUENCTID

Cyflwynwyd – adroddiad yr Aelod Cabinet Tai, Hamdden a Diwylliant yn amlinellu'r camau sydd wedi'u cymryd i adnabod yr opsiwn a ffafrir ar gyfer Ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid ac yn gwahodd sylwadau'r pwyllgor craffu ar y cynllun er mwyn eu cyflwyno i'r Cabinet ar y 13eg o Fawrth, 2018.

Ymhelaethodd yr Aelod Cabinet a'r swyddogion ar gynnwys yr adroddiad, gan hefyd ymateb i gwestiynau / sylwadau gan yr aelodau.

Rhodddwyd cryn sylw yn ystod y drafodaeth i'r ffaith bod y 4 opsiwn a amlinellwyd yn yr adroddiad yn golygu torri / lleihau'r grant blynyddol a roddir i'r Urdd, Ffermwyr Ifanc, Y Geidiaid a'r Sgowntiaid, a chefnogi'r mudiadau hynny mewn ffordd wahanol.

Cynigiwyd ac eiliwyd argymhelliad i beidio torri grant y mudiadau gwirfoddol ar y sail eu bod yn gwneud gwaith ardderchog yn ein cymunedau.

Mewn ymateb, eglurwyd wrth yr aelodau:-

- Y byddai argymhelliad o'r fath yn arwain at lawer llai ar gyfer pobl ifanc Gwynedd gan y byddai'n golygu gofyn i'r Cabinet lunio opsiwn gwahanol i'r 4 opsiwn a ystyriwyd eisoes, fyddai'n cadw'r elfen o £76,000 ar gyfer y mudiadau gwirfoddol, ond yn lleihau'r gyllideb ar gyfer gweddill y Gwasanaeth Ieuencid.
- Nad oedd nifer o fudiadau gwirfoddol eraill yn y sir, megis clybiau rygbi, yn derbyn unrhyw grant o gwbl gan y Cyngor.

Pleidleisiwyd ar y cynnig. Pleidleisiodd 6 aelod o blaid a 6 aelod yn erbyn. Ni chymerwyd pleidlais fwrw. Gan nad oedd mwyafrif o blaid, nid oedd gan y pwyllgor argymhelliad i'w gyflwyno i'r Aelod Cabinet.

Crynhodd y Cadeirydd brif gasgliadau'r drafodaeth fel a ganlyn:-

- Bod cydnabyddiaeth bod y sefyllfa yn un anodd iawn i bawb, gan fod y gyllideb wedi'i thorri eisoes a neb yn hoffi newid. Fodd bynnag, nid yw aros yr un fath yn opsiwn.
- Bod y gwaith craffu wedi dangos bod yna wahaniaeth barn ymhlith aelodau'r pwyllgor o ran a yw'r opsiwn a ffafrir ar gyfer ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuencid yn deg i holl ieuencid Gwynedd, yn cynnig gwerth am arian, ac yn gynaliadwy i'r dyfodol, a hynny oherwydd y pryder am effaith y toriad yn y gyllideb ar bobl ifanc.
- Bod nifer yr ymatebion i'r holiadur yn galonogol iawn ac yn dangos bod yna lawer o ddiddordeb yn y maes.
- Bod y pwyllgor yn gefnogol i'r syniad o edrych ar sefydlu clybiau yn y gymuned a chynorthwyo'r clybiau hynny i sefydlu eu hunain. Hefyd, bod neges gryf gan y pwyllgor i'r Adran gysylltu â'r cynghorau cymuned i weld sut y gellir eu cynorthwyo i gynnal gweithgareddau a phrosiectau ar ran y Gwasanaeth Ieuencid.
- Bod pryder ynglŷn â'r effaith ar y bobl ifanc hynny sy'n byw mewn ardaloedd difrenintiedig, yn benodol o safbwynt cael mynediad at y gwasanaeth, a phryder hefyd ynglŷn â'r effaith ar yr iaith.

7. DARPARIAETH ADDYSG ÔL-16

Cyflwynwyd – adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg yn gwahodd sylwadau neu gwestiynau gan aelodau'r pwyllgor craffu ar friff drafft ar gyfer comisiynu ymgymerwr i gynnal asesiad annibynnol o'r ddarpariaeth addysg ôl-16 bresennol yng Ngwynedd.

Ymhelaethodd yr Aelod Cabinet a'r swyddogion ar gynnwys yr adroddiad, gan hefyd ymateb i gwestiynau / sylwadau gan yr aelodau.

'Roedd prif gasgliadau'r drafodaeth fel a ganlyn:-

- Y dylai'r gwaith o asesu cyfrwng iaith y cyrsiau fynd at wraidd y sefyllfa, yn hytrach na dibynnu ar y ffigurau y bydd y sefydliadau yn eu darparu.
- Bod disgwyl i'r asesiad gymryd i ystyriaeth bod gwaelodlin perfformiad lefel A yn wahanol i waelodlin perfformiad TGAU.
- Bod angen i'r asesiad edrych ar y dystiolaeth bod pobl ifanc yn dewis pynciau sydd ddim yn golygu teithio rhwng safleoedd yn ystod y dydd er hwylustod iddynt.
- Cytunwyd i gyflwyno'r adroddiad ar ganfyddiadau'r gwaith ymchwil i'r pwyllgor hwn ym mis Medi (yn ddibynol ar gyflawni'r gwaith o fewn yr amserlen wreiddiol a osodwyd) er mwyn deall y sefyllfa bresennol cyn adnabod y ffordd ymlaen.

8. YMCHWILIAD CRAFFU POSIB' I'R MAES EFFAITH DATBLYGIADAU ADEILADAU NEWYDD AR GYFER YSGOLION AR ANSAWDD ADDYSG

Cyflwynwyd – adroddiad y Cadeirydd yn gofyn i'r pwyllgor fabwysiadu'r egwyddor o gynnal ymchwiliad i'r maes "effaith datblygiadau adeiladau newydd ar gyfer ysgolion ar ansawdd addysg" ac adnabod 5 aelod i fod yn rhan o'r ymchwiliad.

PENDERFYNWYD

- (a) Cefnogi'r egwyddor o gynnal ymchwiliad i'r maes "effaith datblygiadau adeiladau newydd ar gyfer ysgolion ar ansawdd addysg".
- (b) Adnabod y Cynghorwyr Steve Collings, Cai Larsen a Paul Rowlinson i fod yn rhan o'r ymchwiliad a chysylltu â holl aelodau'r pwyllgor i weld pwy arall fyddai â diddordeb.

9. BLAENRAGLEN CRAFFU 2017/18

Cyflwynwyd – y blaenraglen craffu, fel mae'n sefyll ar hyn o bryd.

Derbyniwyd y blaenraglen gyda'r diweddariadau a nodir mewn print trwm isod:-

17 Ebrill 2018	<ul style="list-style-type: none">▪ Adroddiad Blynyddol y Gwasanaeth Addysg (neu Addysg Arbennig)▪ Adroddiad y Cyfnod Sylfaen▪ Canolfannau Byw'n Iach – craffu'r cytundeb
-------------------	---

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 y.b. a daeth i ben am 1.20 y.h.

CADEIRYDD

Eitem 5

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Dyddiad	19 Ebrill 2018
Teitl	Deilliannau Cyfnod Sylfaen Gwynedd
Awdur	Garem Jackson, Pennaeth Addysg
Aelod Cabinet	Cynghorydd Gareth Thomas
Pwrpas	Pwrpas yr adroddiad hwn yw i gyflwyno canlyniadau'r Cyfnod Sylfaen.

Cyd –destun

Mae canran y disgyblion o oedran ysgol statudol sydd â hawl i brydau ysgol am ddim wedi bod yn gyson isel yng Ngwynedd tros y pum mlynedd diwethaf mewn cymhariaeth a gweddill Cymru. Yn unol a fframwaith gwella ysgolion Cymru disgwylir i'r disgyblion hyn gyflawni yn dda o ran y dangosydd cyfnod Sylfaen mewn cymhariaeth â Chymru.

	2013	2014	2015	2016	2017
Gwynedd	13.7%	12.9%	13.3%	13.0%	12.4%
Cymru	19.5%	19.1%	18.8%	18.4%	17.8%
Safle Gwynedd (1=%PYD isaf)	5	4	4	4	4

Mae'r tabl isod yn dangos bod Gwynedd yn perfformio yn sylweddol is na'r disgwyl yn Genedlaethol, ac er bod Cymru a'r rhanbarth wedi gwneud cynnydd y llynedd, bu gostyngiad yng nghanlyniadau Gwynedd, ac er mai bychan iawn yw'r gostyngiad, 0.2%, cafodd effaith negyddol ar safle'r Sir yn genedlaethol.

	2015	2016	2017
Gwynedd	86.8%	86.8%	86.6%
Cymru	86.8%	87.0%	87.3%
Safle (disgwylidig = 4/22 Awdurdod)	11	14	15

Yn ystod 2016-2017, roddwyd mewnbwn sylweddol (fel mewn siroedd eraill y Rhanbarth) i geisio gwella perfformiad y Cyfnod Sylfaen. Cyflwynwyd hyfforddiant ar gyfer sicrhau bo'r ysgolion yn paratoi gweithgareddau heriol yn ardaloedd y Cyfnod Sylfaen ac fe roddwyd arweiniad i bob ysgol ar Asesu yn y Cyfnod Sylfaen.

Amlygir isod berfformiad Gwynedd o gymharu a gweddill awdurododau'r Gogledd. Dim ond perfformiad y Gymraeg a Datblygiad Personol sydd yn unol a'r disgwylid o ystyried niferoedd y dysgwyr sydd a hawl i brydau ysgol am ddim.

	Safle
Dangosydd Cyfnod Sylfaen	3
Iaith –Cymraeg D5+	5
Iaith – Cymraeg D6+	1
Datblygiad Mathemategol	3
Datblygiad Mathemategol D6+	3
Datblygiad Personol D5+	2
Datblygiad personol D6+	1

Mae nifer o ffactorau cymleth yn dylanwadu ar berfformiad disgyblion ac nid oes un ateb syml.

Yn dilyn trafodaethau gyda thrawstoriad o benaethiaid Gwynedd, ac adborth holiadur a anfonwyd allan (derbyniwyd 10 ymateb), dyma'r prif ffactorau a ddaeth i'r amlwg o ran anawsterau a wynebwr gan ysgolion a'r strategaethau a roddir ar waith ganddynt i geisio eu goroesi.

Addysgu trwy'r Gymraeg

laith y disgyblion	2015	2016	2017
% Cymraeg yn y cartref	64.6	66.4	64.0

Mae canran y disgyblion gyda Chymraeg ar yr aelwyd wedi disgyn dros y 3 blynedd ddiwethaf.

Perfformiad DCS Gwynedd	2012	2013	2014	2015	2016	2017
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Cohort llawn)	83.0	82.8	85.2	86.8	86.8	86.6
% Disgyblion a gyflawnodd Cohort Cymraeg	87.6	86.9	89.4	88.4	88.7	88.3
% Disgyblion a gyflawnodd Cohort Saesneg	47.4	63.6	64.3	77.8	52.2	57.9
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Heb gynnwys y Cohort Saesneg)	83.6	83.2	85.9	87.0	87.4	87.1

Caffael iaith

Nid oes ateb pendant i faint o amser y dylai gymryd i ddysgu iaith newydd. Mae dysgu iaith newydd yn ddibynol ar lawer iawn o elfennau megis;

- oedran
- gallu neu ddawn i ddysgu iaith newydd
- cymhelliant i ddysgu
- pa mor debyg yw'r iaith i'r iaith gyntaf
- os yw'r iaith yn iaith leiafrifol
- faint o oriau mewn dydd
- wythnos a blynyddoedd y dônt i gyswllt a'r iaith
- cyd-destun y gwersi
- ansawdd yr athrawon
- adnoddau
- cyfleoedd i ymarfer
- agwedd y rhieni.

Argymhellir yn aml, bod angen o leiaf rhwng 600 a 10,000 o oriau, gyda 1000 yn cael ei fynegi'n optimistaidd fel posibilrwydd.

Anhawsterau lle asesir trwy'r Gymraeg:

Gwelir:

- Bod Polisi Iaith Gwynedd, (yn wahanol i'r Siroedd eraill) yn gadarn bod rhaid asesu'r disgyblion trwy'r Gymraeg yn y Cyfnod Sylfaen, er yr anawsterau a gyfyd yn sgil hynny. Medrir dadlau felly, bod y polisi yn gosod yr Ysgolion o dan anfantais a phwysau ychwanegol i gymharu â llawer o ysgolion mewn Siroedd eraill, lle ceid y dewis i asesu trwy'r Gymraeg neu'r Saesneg.
- Bod dros dreian o blant y Sir yn ddi-Gymraeg, a llawer ohonynt gyda'r Saesneg fel iaith ychwanegol iddynt.

- Bod y mwyafrif o'r disgyblion yn cael eu hasesu trwy'r Gymraeg er ei bod yn ail ac weithiau trydedd iaith iddynt. Mae'n dipyn o her felly i ysgolion Gwynedd sicrhau bod deilliannau/ safonau Cymraeg y Cyfnod Sylfaen, yn uchel.
- Weithiau, nad yw bob aelod o'r staff yn cadw at bolisi iaith yr ysgol ac yn troi i'r Saesneg i siarad â disgyblion di- Gymraeg. Hyn yn achosi diffyg cysondeb.
- Bod canlyniadau 'ysgolion 'bach', yn cael eu dylanwadu'n fawr iawn oherwydd nifer y cohort ac nad ydyw mewn gwirionedd yn adlewyrchiad teg o'r gwaith sy'n digwydd yno. E.e. 5 o ddisgyblion BL2 cyfwerth a 20% yr un. Petai un plentyn felly ddim yn cyrraedd y nod, fe fyddai'r DCS yn 80%.
- Bod plant Cymraeg ail iaith angen llawer mwy o amser i gyrraedd y deiliant disgwylidig, a phlant sydd yn hwyrddyfodiad angen llawer mwy o gefnogaeth er mwyn cyrraedd y deilliannau disgwylidig.
- Nad oes defnyddio cymorthyddion i dargedu grwpiau ymyrraeth fel yn y gorffennol oherwydd diffyg cyllid.
- Nad yw'r ysgolion yn derbyn cymorth allanol o ran y Gymraeg nes Cyfnod Allweddol 2. Caiff Hwyrddyfodiad BL3 ac ymlaen, fynychu'r Ganolfan Iaith yn ystod eu tymor cyntaf yn yr ysgol, os oes lle. Weithiau, os oes lle, caiff rhai ysgolion gynnig i'w disgyblion BL2 fynychu, ond mae hyn yn ddibynnol ar leoliad yr ysgol o fewn y Sir. Pan fo hyn yn digwydd, gwelir dylanwad cadarnhaol.
- Caiff y disgyblion CA2 ôl ofal wedyn wedi iddynt ddychwelyd i'r ysgol. Credir y byddai'n fuddiol iawn petai'r gwasanaeth hollbwysig yma ar gael i dargedu disgyblion y Cyfnod Sylfaen yn ogystal â'r adran Iau, neu o leiaf bod swyddog allanol yn dod i'w cefnogi yn ystod y cyfnod cyn BL3. Byddai addasrwydd uned wrth gwrs yn dibynnu ar aeddfedrwydd y disgybl unigol i fynychu.
- Lle bo dosbarth 4 oed, bod y disgyblion hyn yn chwarae rôl bwysig i ddatblygu sgiliau iaith y rhai ieuengach, fodd bynnag, lle mae dosbarth o un oed, gyda'r mwyafrif yn ddi- Gymraeg, mae'r her yn fawr iawn, a hynny'n ddyddiol. Byr iawn hefyd yw'r amser sydd ar gael er mwyn cyrraedd y safonau disgwylidig.
- Lle mae gan ddisgyblion ADY dwys iawn, anodd iawn ydyw iddynt ddylanwadu'n gadarnhaol ar ganlyniadau iaith diwedd y Cyfnod Sylfaen.
- Diffyg cysondeb o ran asesu NEWBES- Ysgolion yn cynnwys asesiadau'r NEWBES yn eu data a hynny weithiau yn effeithio yn negyddol ar eu canlyniadau diwedd cyfnod ac ar ganlyniadau'r Awdurdod;
- Ysgolion yn asesu hwyrddyfodiad (Cyrraedd yr ysgol ar neu ar ôl Ionawr 1af) yn y Gymraeg a hwythau efallai o gyfundrefn addysg Saesneg yn flaenorol. Yn ôl Llywodraeth Cymru, mae gan yr ysgolion yr hawl i'w hasesu trwy'r iaith orau i adlewyrchu ei gallu. Fodd bynnag, os gwneir y dewis i'w hasesu trwy'r Saesneg- ond iaith addysgu'r plentyn yn Gymraeg, a ydyw'r plentyn yn derbyn yr addysg angenrheidiol er mwyn iddo/ iddi gyrraedd y nod? Fodd bynnag, os addysgir yn y Saesneg, mae hyn wedyn yn tansilio/amharu ar iaith gweddill y dosbarth.
- Gwelwyd esiamplau o deuluoedd tramor yn dychwelyd adref i weld eu teuluoedd am oddeutu dau fis ac yna yn dychwelyd i'r ysgol. Nid oes dim a all newid hyn, fodd bynnag, mae'r effaith yn dylanwadu yn negyddol ar y deilliannau yn gyffredinol, ond yn enwedig ar ddatblygiad y Gymraeg.
- Nad oes gan yr Ysgolion unrhyw ddylanwad dros ddefnydd y plant o'r Gymraeg y tu allan i'r ysgol.
- Bod rhieni di Gymraeg ran amlaf yn gefnogol i ddatblygiad y Gymraeg, yn enwedig oherwydd eu dealltwriaeth o ddisgwyliadau polisi iaith y Sir. Fodd bynnag, mae gan rhai ysgolion fwy o waith nag eraill i ennyn eu cydweithrediad. Mae hyn yn golygu llawer o ran buddsoddiad amser a staff.
- Yr angen i dargedu'r Gymraeg yn y sefydliadau cyn-ysgol yn ogystal- e.e Cynllun Croesi'r Bont. (Estyn yn cymeradwyo'r cynllun)
- Yr angen i hyrwyddo cyd-weithrediad pellach rhwng y sefydliadau cyn- ysgol a'r ysgolion.

Strategaethau ar waith i'w goroesi.

Gwelir:

- Bod ymroddiad staff i ddatblygu strategaethau llwyddiannus, wedi cael dylanwad cadarnhaol ar y deilliannau tros y blynyddoedd.
- Lle bo digon o ddisgyblion sy'n siarad Cymraeg ar gael/ digon o staff i gefnogi grwpiau ac unigolion ar gael, nad yw addysgu trwy'r Gymraeg yn broblem i'r ysgolion.
- Bod trochi'r disgyblion yn y Gymraeg yn llwyddiannus iawn.

- Ddefnydd effeithiol o gynlluniau megis Aled Afal/ Tric a Chlic/ Trugs, i ddatblygu sgiliau'r disgyblion ac i sicrhau ymsefydlu patrymau iaith yn effeithiol.
- Bod yr ysgolion yn asesu a thracio datblygiad y disgyblion yn rheolaidd, gydag er enghraifft, 'tudalennau asesu a gosod y targed nesaf' yn llyfrau'r disgyblion, fel bod y plentyn a'r staff yn ymwybodol o'r camau a'r disgwyliadau nesaf.
- Y gwneid defnydd o arbenigedd staff i rannu gwybodaeth ac arfer da nid yn unig yn eu hysgol eu hunain ond yn allanol hefyd. Hyn yn sicr yn ychwanegu at lwyddiant addysgu a dysgu.
- Bod y staff yn cyd-gynllunio yn fwriadus ar draws y dosbarthiadau/ ysgol, gan ddefnyddio strwythurau a chynlluniau sy'n ysgogi'r disgyblion ac sy'n sicrhau dilyniant o flwyddyn i flwyddyn.
- Bod ymroddiad yr ysgolion i lwyddiant y Siarter Iaith yn hybu ymrwymiad disgyblion a rhieni i ddatblygiad y Gymraeg. Hyderir y caiff ddylanwad pellach ar y deilliannau i'r dyfodol.
- Cydweithio clos rhwng yr ysgolion a'r rhieni er mwyn sicrhau datblygiad addysgol y plant ac i sicrhau cefnogaeth. E.e. nosweithiau i rieni ar e.e. Tric a chlic/ caffi darllen/ arwain y rhieni at ddosbarthiadau Cymraeg/ rhannu deunyddiau y Siarter iaith. Gwêl ysgolion y fantais o fedru syrthio yn ôl ar bolisi iaith y Sir.
- Gyda phwyslais Llywodraeth Cymru ar sicrhau bod 'Strategaeth y Gymraeg' pob Sir yn uchelgeisiol, y bydd gweddill ysgolion Cymru, i'r dyfodol, yn gorfod symud ymhellach ar hyd y continwwm ieithyddol. Pan ddigwydd hyn, bydd ysgolion Gwynedd mewn sefyllfa gref iawn, gan eu bod hwy yn barod ar frig y continwwm ieithyddol.

Camau nesaf posibl:

- Cysondeb o ran mynediad i Ganolfan Iaith ar gyfer y Cyfnod Sylfaen.
- Canolfan iaith ychwanegol er mwyn diwallu'r angen.
- Swyddog teithiol i gefnogi disgyblion Cyfnod Sylfaen newydd i'r Gymraeg/ Cymraeg a Saesneg cyn ac ar ôl mynychu canolfan.
- Cefnogaeth swyddog i dargedu absenoldebau.
- Cymorth ychwanegol bwriadus ac amserol ar gyfer y disgyblion ADY a'r disgyblion ffiniol.
- Cymorth Sirol ar gyfer rhieni'r NEWBES er mwyn iddynt gael cyfle i ddysgu'r ddwy iaith a thrwy hynny gefnogi gwaith y plant/ ysgol.
- Sicrhau cysondeb o ran gwneud defnydd priodol o gyfarwyddiadau'r Llywodraeth o ran asesu NEWBES a Hwyrddyfodiaid.

Anawsterau lle asesir trwy'r Saesneg:

Gwelir:

- Canran uchel o ddisgyblion gyda'r 'Saesneg fel iaith ychwanegol' a dim darpariaeth Sirol i dargedu eu hanghenion tra yn y Cyfnod Sylfaen. Gwasanaeth CA2 yn llwyddiant yn gyson.
- Diffyg amser i ymsefydlu'r iaith newydd cyn cyfnod yr asesu.
- Dim digon o Gymorthyddion ar gael i dargedu'r anghenion ieithyddol yn ddyddiol yn yr ysgol.
- Pan fo diffyg ieithyddol, mae'n anodd ar brydiau sicrhau nad oes anghenion addysgol ychwanegol yn ogystal. Angen cefnogaeth arbenigol amserol i sicrhau darpariaeth briodol effeithiol.

Strategaethau ar waith i'w goroesi:

Gwelir:

- Strategaethau mewnol ysgolion yn eu lle ac ar waith yn gyson, sy'n targedu anghenion cystal ag y bo modd.
- Cydweithio ag ysgolion tebyg, er mwyn gweld arfer da a chymedroli.
- Defnyddio Gymorthyddion i gefnogi anghenion ieithyddol y disgyblion ond hyn yn cael effaith ar bedagogaeth y Cyfnod Sylfaen gan nad oes digon o staff i dargedu a goruchwylio.
- Paratoi cefnogaeth fewnol ychwanegol pan ddychwel disgyblion ar ôl cyfnodau hir o absenoldebau,

- Paru rhieni gyda rhieni eraill o'r un iaith ond sydd â sgiliau Saesneg da. Hyn yn datblygu sgiliau ieithyddol y rhieni a'u gallu i gydweithio a'r ysgolion a helpu eu plant.

Camau nesaf posibl:

- Cymorth ychwanegol yn yr ysgol ar gyfer disgyblion SIY.
- Cydweithrediad amserol y gwasanaeth SIY.

Dirywiad Cymdeithasol/ Gwaelodlin isel

Anawsterau:

- Mwy a mwy o blant yn cyrraedd y dosbarthiadau Meithrin a Derbyn gyda sgiliau sylfaenol a chymdeithasol gwan. Treulir llawer iawn o amser yn gweithio gyda'r plant i ddatblygu'r sgiliau disgwylidig hyn a oedd yn gyffredin flynyddoedd yn ôl.
- Canran uwch o blant yn dod i'r ysgol heb y sgiliau toiledu a hunan ofal disgwylidig, heb fedru defnyddio cyllell a fforc yn briodol, a prin yn medru cymdeithasu a sgwrsio gyda'i gilydd.
- Canran uwch o blant gydag anghenion o ran anhwylder ymlyniad, a hyn yn amharu ar rediad dosbarth, yr addysgu a'r dysgu.
- Canran uwch heb adnabyddiaeth o gwbl o lythrennau na rhifau, dim dirnad sut i ddefnyddio pensil, na gwybod sut i drin llyfr.
- Sgiliau llafar a gwranddo gwan iawn gan fwy o blant, a llawer yn cael trafferth i eistedd, gwranddo, canolbwyntio a dysgu.
- Llawer o'r plant yn gwybod sut i chwarae gyda iPad a gemau ffôn symudol ond heb syniad sut i ganu ac adrodd hwiangerddi a chaneuon syml.
- Mwy o broblemau cymdeithasol/ gwrthdaro/ ffraeo rhwng rhieni/ ffraeo yn y cartrefi, sydd yn cael effaith negyddol ar y plant a'u perthynas gydag eraill yn yr ysgol.
- Mwy o fewnbwn gan y gwasanaeth cymdeithasol nag y bu oherwydd yr anawsterau cymdeithasol.
- Feddylfryd negyddol tuag at addysg gan rai rhieni. Llawer mwy o broblemau cymdeithasol/ gwrthdaro/ ffraeo rhwng rhieni/ ffraeo yn y cartrefi, sydd yn cael effaith negyddol ar y plant a'u perthynas gydag eraill yn yr ysgol.
- Mwy o rieni gyda sgiliau rhiantu gwan.

Strategaethau ar waith i'w goroesi.

Gwelir:

- Llawer o amser yn cael ei fuddsoddi i wella'r anghenion sylfaenol disgwylidig, a hynny ar brydiau ar draul anghenion gweddill y dosbarth ac anghenion cwricwlaidd.
- Staff yn treulio amser yn darparu strwythurau/ gweithgareddau maethu er mwyn dad-wneud y dylanwadau negyddol sydd yn amharu ar ymddygiad unigolion.
- Strategaethau megis Grwpiau maethu, sesiynau Amser Cylch / Amser Caleb / Ysgol Dina / ffrindiau / sesiynau galw mewn – rhyddhau pryder / Talk About/ ardaloedd ymdawelu – modelu yn barhaus / staff yn sylwebu'n bositif / systemau gwobrwyo / cyswllt cartref – ysgol, ar waith.
- Treulio llawer o amser ac adnoddau dynol i ddatblygu perthynas gadarnhaol gyda rhieni, er mwyn sicrhau cydweithio effeithiol. Cynhelir gweithgareddau megis 'hwyl i'r teulu', gwersi Cymraeg, Llofnod y teulu, nosweithiau Numicon, ac yn aml raid defnyddio arian grantiau i gyllido hyn. Mae hyn wrth gwrs yn golygu bo llai yn cael ei fuddsoddi yn uniongyrchol ar y disgyblion.
- Ysgolion yn nodi fodd bynnag, ei bod yn braf gweld bod newid cadarnhaol yng nghydweithrediad rhieni pan fo amser, ymdrech ac adnoddau yn cael ei fuddsoddi ynddynt.

Camau nesaf posibl:

- Ymyrraeth gynharach yn digwydd trwy gydweithrediad rhwng y Gwasanaethau Iechyd ac Addysg er mwyn hyfforddi rhieni am anghenion disgwylidig ysgolion.
- Cefnogaeth i ysgolion i ddelio gyda rhieni problemus. Hyn yn aml yn rhoi llawer o bwysau ar staff ac yn drwm ar eu hamser.
- Cymorth ar gyfer ysgolion sydd â nifer o rieni 'Saesneg fel iaith ychwanegol', er mwyn eu galluogi i fod yn rhan weithredol o addysg eu plentyn.
- Parhad i ganolfan ABC ar gyfer y dosbarthiadau Meithrin a Derbyn.

Anghenion Addysgol ychwanegol

Perfformiad DCS Gwynedd	2012	2013	2014	2015	2016	2017
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Cohort llawn)	83.0	82.8	85.2	86.8	86.8	86.6
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Heb gynnwys disgyblion D/GY+/GY)	94.2	94.2	95.0	97.3	96.5	96.3
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (D/GY+/GY yn unig)	51.3	51.5	53.0	57.9	57.3	57.5
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (GY yn unig)	64.2	61.7	68.1	71.4	68.3	71.9

Anawsterau

Gwelir:

- Mwy a mwy o ddisgyblion gydag ADY yn yr ysgolion, ac er bod yr ysgolion yn hollol gynhwysol, mae'r anghenion hyn yn effeithio a'r canlyniadau'r Cyfnod Sylfaen.
- Er y darperir cymorth ychwanegol i gefnogi'r disgyblion ADY, (gan yr Adran Addysg, Adran Iechyd, neu'r ysgol) ac er bo'r plant yn gwneud cynnydd da/ disgwylidig yn erbyn eu gwaelodlin a'u targedau personol, nid yw'r cynnydd yma ran amlaf yn ddigonol i ddylanwadu ar y deilliannau disgwylidig.
- Oherwydd anghenion cymhleth y broses cyfeirio, nid oes ymyrraeth digon cynnar gan Adran ADY yr AALI ac yn aml, aiff y blynyddoedd cynnar, hollbwysig heibio heb i'r disgyblion dderbyn y gynhafiaeth angenrheidiol ychwanegol. Rhaid i'r ysgolion ddelio gystal â phosibl gyda'r anawsterau a'r canlyniadau a gyfyd, hyd nes bod cefnogaeth ychwanegol ar gael. Gall hyn roi llawer o straen ar y staff a'r disgyblion eraill.
- Er bod y broses wedi cyflymu ers i Strategaeth ADY Gwynedd a Mon gael ei fabwysiadu, oherwydd nad oes unedau ar gyfer disgyblion ym mlwyddyn Derbyn, gall nifer o ddisgyblion fod am gyfnod o amser yn y dosbarth prif lif heb y lefel gynhafiaeth briodol ar gyfer diwallu eu anghenion.
- Pryder gan fod y Staff a'r Rhieni yn teimlo'n rhwystredig oherwydd bod y bwch yn cynyddu rhwng perfformiad y disgyblion a'u cyfoedion wrth ddisgwyl am gefnogaeth ychwanegol.
- Disgyblion yn yr ysgolion gyda sbectrwm eang o anghenion dwys. Ar brydiau, hyd yn oed gyda chefnogaeth cymhorthydd 1 i 1, mae'r anghenion hyn yn cael effaith negyddol ar rediad effeithiol y dosbarth, ar yr addysgu, y dysgu ac felly yn effeithio gweddill y disgyblion ac ar y deilliannau.
- Pryder bod llawer o gymorthyddion 1 i 1 heb dderbyn hyfforddiant arbenigol felly nid yw'r sgiliau parod ganddynt i gefnogi'r disgyblion o'r cychwyn cyntaf.
- Pryder gan ysgolion nad oes targedu digon effeithiol ar gyfer y plant ffiniol ac y byddai buddsoddi mwy o gymorth rheolaidd i'r disgyblion hyn, yn dylanwadu'r gadarnhaol ar ganlyniadau'r Cyfnod Sylfaen.
- Er bod ysgolion yn targedu yn fwriadus, oherwydd bod y staff cynhaliol yn aml yn cefnogi'r disgyblion ADY dwys, nid oes modd iddynt dargedu'r disgyblion ffiniol mor aml ac y byddent yn dymuno.
- Bod cwtogi cyllid ysgolion wedi arwain at leihad yn nifer cymorthyddion y Cyfnod Sylfaen yn gyffredinol. Golyga hyn nad oes modd i'r ysgolion barhau gyda'r lefel o gynhafiaeth ychwanegol ar gyfer targedu grwpiau penodol. Darpariaeth yn amrywio o ysgol i ysgol oherwydd diffyg arian a staff.

- Angen gan rai o'r ysgolion am ganolfan arbenigol i gefnogi disgyblion Cyfnod Sylfaen sydd gydag anghenion penodol dwysach e.e. anawsterau ymddygiad/ nam ar y lleferydd, lle medrent dderbyn cefnogaeth arbenigol tymor byr, ac yna cefnogaeth ôl ofal wrth ddychwelyd i'r ysgol. Byddai hyn nid yn unig yn sicrhau darpariaeth arbenigol ar eu cyfer, ond hefyd yn galluogi'r ysgolion i dargedu'r disgyblion ffiniol ymhellach.
- Pryder bod canolfan 'ABC' ar gyfer disgyblion cyn- ysgol, fodd bynnag nid oes dilyniant i'r gwasanaeth yma ar gyfer disgyblion y Cyfnod Sylfaen.
- Er y derbynnir cymorth o ran cynllunio fwriadus, teimlir bod angen fwy o gefnogaeth ymarferol ar lawr y dosbarth, gan swyddog arbenigol. Byddai hyn yn creu mwy o effaith. Gweld colled ar ôl diddymu rôl yr athrawon ymgynghorol a oedd yn gweithio yn uniongyrchol gyda'r disgyblion.
- Bod anghenion plant 'mynd a dod' yn dylanwadu yn negyddol ar anghenion y dosbarth a bod angen cymorth ychwanegol i dargedu'r anghenion hyn. Llauer o amser ac adnoddau yn cael eu buddsoddi, ond dim cysondeb o ran hyd eu cyfnod yn yr ysgol.
- Pryder nad oes cymorth ar gael ar gyfer disgyblion sydd a'r 'Saesneg fel iaith ychwanegol'. Ar brydiau fe'i gwelir yn anodd darganfod os mai anghenion ychwanegol sy'n peri anhawster yntau diffyg dealltwriaeth ieithyddol.

Strategaethau ar waith i'w goroesi.

Gwelir:

- Bod y strategaethau a rhoi'r ar waith, - targedu manwl/ cymorth rheolaidd, yn sicrhau bod tros 50% o'r disgyblion ADY yn cyrraedd y deiliant disgwylidig a hwythau hefyd yn aml yn perfformio yn uwch na'u targed.
- Y defnyddir nifer o raglenni effeithiol ar draws yr ysgolion megis: Black Sheep, gweithgareddau o'r llyfr 'Adeiladwr Iaith – Elklan', Cychwyn Eto, Tric a Chlic, Rhaglen Numicon, SAFMEDS, Headsprout, Darllen a deal amrywiol, Talk About, Might Moe, Anger management, Ffrindiau Ffeind, Mynediad I'r grwpiau maethu, gweithgareddau yn deillio o'r cynllun Boxall.
- Bod ysgolion yn targedu anghenion y disgyblion o'r dosbarth Meithrin ymlaen, (nid yw hyn yn gyson ymhob ysgol) yn cynllunio o flaen llaw i sicrhau cefnogaeth o fewn yr ysgol, yn ymchwilio er mwyn cael syniadau newydd, ac yn fodlon addasu fel bo'r angen.
- Bod gweithdrefnau cadarn er mwyn adnabod anghenion unigolion yn gynnar a darparu arlwy o ymyraethau a strategaethau cadarn i'w cefnogi.
- Bod systemau electroneg i olrhain cynnydd bob disgybl a hynny'n caniatu'r staff i adnabod ac ymateb i unrhyw danberfformiad.
- Lle mae cyllid wrth gefn/ grantiau ar gael, mae'r ysgolion yn ei ddefnyddio i gyflogi staff ychwanegol i dargedu grwpiau penodol o ddisgyblion yn ddyddiol. Fodd bynnag, mae gofid mawr gan fod yr arian yma yn prinhau. Lle nad oes arian ar gael, mae'r ysgolion yn ddibynnol yn aml ar wirfoddolwyr, ac nid yw hyn bob amser yn ateb yr angen.
- O safbwynt y disgyblion 'mwy abl a thalentog', bod strategaethau cadarn a bwriadus yn eu lle ar eu cyfer, ac oherwydd natur y disgyblion medrent weithio yn fwy annibynnol, ymateb i'r heriau, a chyrraedd y deilliannau uwch.
- Bod ysgolion yn cynllunio profiadau a chyfleoedd estynedig ac yn fodlon addasu dulliau addysgu/ strwythurau er mwyn cyrraedd y deilliannau uwch.
- Bod GwE yn herio ysgolion yn o ran eu canlyniadau. Mae'n rhaid i'r ysgolion sicrhau bod tystiolaeth gadarn ganddynt sy'n dangos yn glir pam nad yw'n bosibl i'r plentyn gyrraedd y deilliannau disgwylidig. Yn yr un modd, mae Penaethiaid yn herio eu staff er mwyn sicrhau bod eu hasesu yn gadarn, a'u strwythurau cefnogi yn ateb yr angen.
- Y buddsoddir llauer o amser ac adnoddau dynol i gefnogi'r disgyblion 'mynd a dod', ond yn aml, nid yw'r gynhaliaeth a all yr ysgolion ei ddarparu yn ddigonol i sicrhau bod y disgyblion yn cyrraedd y deilliannau disgwylidig o fewn yr amser sydd ar gael. Mae hyn wedyn yn dylanwadu ar DCS yr ysgol a'r Sir. Byddai cymorth Sirol i dargedu'r unigolion yn fuddiol iawn.

- Lleihau strwythur ADY Sirol er mwyn sicrhau cymorth arbenigol yn fwy amserol.
- ‘Banc’ o gymorthyddion arbenigol Sirol i gefnogi disgyblion ADY yn yr ysgolion a’r rheini wedi eu hyfforddi yn briodol.
- Y Sir yn darparu swyddog i dargedu y disgyblion ‘ffiniol’ yn gyson, a thrwy hyn ddylanwadu’n gadarnhaol ar y deilliannau.
- Sefydlu canolfanau arbenigol ar gyfer anhwylderau penodol a gwasanaeth ôl ofal o fewn ysgolion i ddilyn.
- Swyddog Sirol i gefnogi yn amserol/ rheolaidd ac am gyfnod penodol, y disgyblion ‘mynd a dod’.

Staffio

Anawsterau:

Gwelir:

- Mai’r adnodd mwyaf gwerthfawr gan yr ysgolion i godi safonau yn y Cyfnod Sylfaen yw’r staff da/ rhagorol a sefydlog, sy’n cydweithio yn effeithiol i gynllunio, paratoi ac i sicrhau dilyniant a chysondeb. Hyn yn cael effaith cadarnhaol ar y deilliannau disgwylidig ac uwch. Fodd bynnag, gwelir bod diffyg arian yn arwain at lai o gyfleoedd i staff fynd ar hyfforddiant, ymweld ag arferion da i ysgolion eraill, a bod hyn yn bwysig i sicrhau codi safonau. Disgwyliadau o ran athrawon a chymorthyddion yn uchel iawn.
- Bod Penaethiaid yn gorfod bod yn greadigol iawn wrth wynebu toriadau er mwyn ceisio cadw staff profiadol a thrwy hynny sicrhau safonau. Hyn yn aml yn rhoi pwysau ychwanegol ar unigolion.
- Diffyg staff ac arian i gefnogi prosiectau ychwanegol a fyddai’n dylanwadu’n gadarnhaol ar ddeilliannau.
- Ar gychwyn y Cyfnod Sylfaen, roedd y ratio staff: blant yn 1:8 yn y dosbarth Meithrin a Derbyn, ac 1: 15 ym M1 a 2. Erbyn hyn, oherwydd diffyg cyllid, nid yw’r ratios cystal. Gwêl rhai ysgolion hyn yn anodd iawn yn enwedig pan geisiant barhau i gydymffurfio a phedagogaeth y Cyfnod Sylfaen.
- Yn sgil toriadau, bod rhaid i ysgol ddod o hyd i arian i gyllido’r arfer dda. Mae pryder nad oes modd parhau gyda safonau’r ddarpariaeth flaenorol. Mae hyn yn rhwystredig iawn iddynt.
- Mewn rhai dosbarthiadau B11 a B12, ceir 30 o ddisgyblion gydag 1 athro/ 1 Cymhorthydd. Gwelir ardaloedd wedi eu paratoi o fewn y dosbarth/ ysgol/ yn yr ardal tu allan, fodd bynnag, gan nad yw’r dosbarth yn agor i’r ardaloedd allanol yma, teimlir nad oes bosibl gwneud y defnydd gorau o’r holl ardaloedd, er mwyn cyfoethogi ac ymestyn profiadau. Nid oes digon o staff i oruchwylio.
- Diffyg arian tros y blynyddoedd wedi cael effaith amlwg ar leihad niferoedd Cymorthyddion yn yr ysgolion. Hyn yn golygu nad oes modd targedu anghenion/ grwpiau’r un mor effeithiol.
- Diffyg arbenigedd cymorthyddion 1 i 1 yn medru amharu ar rediad dosbarth pan nad oes ganddynt y sgiliau effeithiol ac angenrheidiol i weithio gyda’r disgyblion. Hyn yn arwain at ddiffyg chwarae teg i’r plentyn dan eu gofal ac i weddill y dosbarth.
- Pan fo staff newydd mewn ysgolion a/ neu strategaethau newydd yn cael eu rhoi ar waith, gall hyn gymryd amser i ymsefydlu yn gadarn, ac weithiau, rhaid bod yn amyneddgar cyn gweld ffrwyth newidiadau.
- Anhawster cael athrawon llanw pan fo absenoldeb staff. Mae Ysgolion yn tueddu i ddefnyddio athrawon llanw adnabyddus gan eu bod yn dda yn eu gwaith, yn brofiadol, yn adnabod y plant a threfn yr ysgol. Gwelir mwy o gysondeb a llai o amharu ar rediad y dosbarth. Fodd bynnag, nid yw’r athrawon hyn bob amser ar gael a rhaid dibynnu ar rai llai profiadol/ abl. Gwelir bod angen sicrhau llwybr datblygiad proffesiynol ar gyfer athrawon llanw yn yr un modd ag athrawon eraill er mwyn sicrhau cysondeb.
- Bod hyn yr un mor wir pan mae cymorthyddion yn absennol a’i bod yn anodd iawn llenwi’r bwch yma. Mae hyn wrth gwrs yn cael effaith ar strategaethau targedu grwpiau o ddisgyblion a trefniadaeth dosbarth.
- Nad oes digon o gyrsiau Cyfnod Sylfaen Sirol wedi eu cynnal yn ddiweddar ar gyfer athrawon a chymorthyddion. Angen mwy o gyrsiau ysgogol.
- Pryder nad oes digon o hyfforddiant penodol i athrawon a chymorthyddion di Gymraeg y Sir. (Er bod cynnydd wedi bod yn ddiweddar trwy gydweithrediad Rhanbarthol â GwE)
- Pryder nad yw’r negeseuon a rennir bob amser yn gyson.

Strategaethau ar waith i'w goroesi.

Gwelir:

- Cydweithio effeithiol rhwng staff / Pennaeth/ uwch dîm rheoli gan greu tîm effeithiol sy'n sicrhau bod pawb yn hyddysg yn yr anghenion a bod arbenigedd a gwybodaeth yn cael ei rannu.
- Cynllunio bwriadus gan athrawes i ymateb i angenion pob disgybl. Tracio cynnydd er mwyn herio digybllion ac i gefnogi disgyblion is eu gallu.
- Y gwneir y defnydd gorau posib o adnoddau dynol sydd ar gael i gefnogi grwpiau o ddisgyblion.
- Ddarparu profiadau creadigol a chyfoethog i'r disgyblion.
- Cymorthyddion a staff yn cydweithio yn agos i sicrhau yr addysg gorau posib i bob disgybl.
- Trefniadaeth dosbarth trylwyr ac amgylchedd ac ethos braf.
- Dealltwriaeth cadarn gan staff y CS o bedogogaeth y CS.
- Staff yn sicrhau bod disgyblion y Cyfnod Sylfaen yn derbyn profiadau diddorol ac ysgogol o dan do ac yn yr awyr agored.
- Bod penaethiaid nad ydynt yn arbenigwyr, yn mynychu hyfforddiant priodol, yn dibynnu ar arbenigedd eu staff i sicrhau eu bod yn hyddysg a'r anghenion ac yn treulio amser yn arsylwi yn y dosbarthiadau. Mae hyn yn arwain at gydweithrediad effeithiol.
- Bod staff yn cael datblygu'n briodol er mwyn sicrhau addysgu a dysgu llwyddiannus a bod yr arferion da yn cael eu rhannu gyda gweddill y staff.
- Ysgolion yn datblygu disgyblion i fod yn fwy annibynnol pan nad oes staff ychwanegol ar gael. Mantais o hyn yw bod mwy o ddisgyblion yn llwyddo i gyrraedd y deilliannau uwch yn yr agwedd datblygiad personol.
- Bod buddsoddi mewn targedu hyfforddiant bwriadus ar gyfer staff yn sicrhau cefnogaeth o'r radd orau (pan fo defnydd, adborth, arfarnu a mesur effaith yn cael ei wneud o'r hyfforddiant,) a bod yr holl staff yn hyddysg a'r anghenion.
- Fawr o newid staff a hyn yn sicrhau cysondeb.
- Lle ceid Staff di- Gymraeg, bod ysgolion yn buddsoddi mewn hyfforddiant allanol ac yng nghyd- weithio ag ysgolion sydd ag anghenion tebyg.
- Ysgolion yn cyd weithio er mwyn rhannu syniadau ac arfer dda gan nad oes arian ar gael i dargedu hyfforddiant yn briodol bellach.
- Staff yng nghyd drafod/ cysgodi ei gilydd er mwyn datblygu sgiliau penodol.

Camau nesaf posibl:

- Diogelu arian i gyllido ratios staff : disgyblion yn y Cyfnod Sylfaen er mwyn eu galluogi i dargedu'n effeithiol yn gyson.
- Darparu hyfforddiant bwriadus ar gyfer cymorthyddion dosbarth ac 1 i 1.
- Darparu datblygiad proffesiynol bwriadus ar gyfer Athrawon llanw.
- Darparu hyfforddiant bwriadus ar gyfer staff Di-Gymraeg.
- Darparu banc o staff sydd wedi eu hyfforddi yn briodol.

Prydau ysgol am ddim

Perfformiad DCS Gwynedd	2012	2013	2014	2015	2016	2017
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Cohort llawn)	83.0	82.8	85.2	86.8	86.8	86.6

% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (Heb gynnwys disgyblion PYD)	85.3	85.3	87.9	88.7	88.6	89.0
% Disgyblion a gyflawnodd y DCS (PYD yn unig)	70.9	70.2	71.0	75.4	76.5	74.0

Anawsterau:

Gwelir:

- Amrywiaeth o ysgol i ysgol gyda gorgyffwrdd rhwng y disgyblion ADY, plant ffiniol a PYD mewn rhai ysgolion, ac esiamplau o ddeilliannau uwch mewn eraill.
- Diffyg staff ychwanegol i dargedu anghenion y disgyblion yn rheolaidd a chyson, yn effeithio ar y deilliannau.
- Anghenion y disgyblion yn dibynnu o bryd i'w gilydd ar eu cefndir cymdeithasol a hyn wedyn yn dylanwadu ar yr ymyrraeth sydd ei angen. Pryder pan nad oes staff ac arbenigedd priodol ar gael i ddiwallu'r anghenion hyn yn ddigonol.
- Mewn ysgolion bach, lle ceir yn aml llai o ddisgyblion PYD, ni cheir yr arian ychwanegol trwy grantiau i fuddsoddi mewn strategaethau a all ddylanwadu ar safonau'r holl ddisgyblion.

Strategaethau ar waith i'w goroesi.

Gwelir:

- Ysgolion yn buddsoddi arian grantiau i sicrhau targedu effeithio er mwyn i'r disgyblion PYD gyrraedd eu targedau personol ac fel y gwelir, mae dros 70% ohonynt yn gyson yn cyrraedd y deilliannau disgwylidig.
- Ysgolion gyda disgwyliadau uchel a heriol ac yn darparu profiadau fel bo'r plentyn yn cael y cyflegorau i gyrraedd ei lawn botensial.
- Strategaethau cadarn ar waith sy'n sicrhau bod gwaelodlin isel yn codi, er enghraifft Dyfal donc/ Aled Afal/ Rhifo Rhagorol.
- Lle mae niferoedd uchel o ddisgyblion PYD, ceir grantiau sy'n galluogi ysgolion i roi nifer o strategaethau ar waith neu i gyflogi er enghraifft Cymhorthydd ychwanegol i ddatblygu'r Sgiliau Sylfaenol. Mae'r strategaethau hyn yn dylanwadu ar yr holl ysgol ac nid y disgyblion PYD yn unig.

Camau posibl nesaf

- Cymorth ymarferol pan nad oes arian ar gael yn yr ysgolion – ar gyfer staff/ rhieni.
- Cyfleoedd i ymweld ag ysgolion arfer dda er mwyn rhannu syniadau a datblygu strategaethau ymarferol.

Cymhariaeth Bechgyn / Genethod

Perfformiad DCS Gwynedd	2012	2013	2014	2015	2016	2017
-------------------------	------	------	------	------	------	------

% Bechgyn	78.5	78.2	80.6	81.6	82.0	83.0
% Genethod	87.5	87.3	89.8	92.1	91.7	91.0

Anhawsterau:

Gwelir:

- Mewn ysgolion bach, mae'n anodd mesur y gwahaniaeth oherwydd niferoedd bach yn y cohort.
- Esiamplau o ddiffyg cynllunio bwriadus ar gyfer targedu anghenion penodol Bechgyn/ genethod ac angen datblygu'r agweddau/ anghenion ymhellach.
- Bod y disgyblion yn aml yn perfformio yn unol â'u gallu yn y meysydd penodol ond bod yn rhaid i'r ysgolion barhau i dargedu er mwyn cyfiawnhau'r canlyniadau.
- Pan fo ysgolion yn targedu anghenion bechgyn, mae'r genethod yn elwa yn yr un modd. Oherwydd hyn, mae'r gwahaniaeth yn y deilliannau yn parhau.

Strategaethau ar waith i'w goroesi:

Gwelir:

- Llauer o fuddsoddiad wedi ei wneud tros y blynyddoedd diwethaf o ran strategaethau sy'n effeithiol gyda bechgyn a genethod, er enghraifft dulliau Pie Corbett/ iaith ar daith/ ardaloedd amrywiol i hybu ysgrifennu rhydd/ defnydd o TG.
- Strategaethau wedi bod yn effeithiol fel y gwelir yn y tabl uchod.
- Bod trefniadaeth y Cyfnod Sylfaen yn enwedig yn ateb anghenion y bechgyn, a bod cydbwysedd rhwng y gwaith ffocws a'r ddarpariaeth barhaus yn effeithiol.
- Targedu bwriadus ar waith i sicrhau cefnogaeth fel bo'r angen.
- Strategaethau a herio addas yn eu lle.
- Disgyblion yn cael y rhyddid i ddewis eu her eu hunain. Hyn yn aml yn apelio i'r bechgyn.
- Ysgolion yn sicrhau bod themau yn cael eu anelu i sicrhau diddordeb yr holl ddisgyblion a'u bod hwy yn rhan o'r cynllunio.
- Ardaloedd yn eu lle sy'n denu'r holl gohort.

Camau posibl nesaf:

- Parhau i dargedu o fewn CDY/ anghenion y dosbarthiadau/ disgyblion unigol er mwyn sicrhau cysondeb mewn darpariaeth.
- Cynnal cyrsiau pan fo strategaethau newydd effeithiol yn dod i'r amlwg.
- Hyrwyddo arfer da a galluogi staff i ymweld.

Dulliau Asesu

Anhawsterau:

Gwelir:

- Bod anghysondeb wedi bod yn y negeseuon yn y gorffennol a hyn wedi dylanwadu'n negyddol ar ddeilliannau ysgolion.
- Strwythurau asesu yn amrywio o ysgol i ysgol- Incerts/ barn broffesiynol, sydd wedi arwain o bosibl at ddiffyg cysondeb.
- O bosibl bod athrawon yn asesu yn rhy lym gan fod eu disgwyliadau yn rhy uchel/ heriol. Gwelir y byddai cymedroli Cyfnod Sylfaen yn draws Sirol, yn rhanbarthol ac o fewn 'teulu' yr ysgol, o gymorth yn hyn o beth.
- Yr angen am fwy o arweiniad ar gyfer y flwyddyn nesaf gyda newid yn y deilliannau.
- Pryder nad yw'r holl staff yn derbyn hyfforddiant o safbwynt asesu, yn enwedig gan fod Cymorthyddion yn chwarae rhan mor hanfodol yn y broses.

- Nad yw holl athrawon llanw yn deall anghenion asesu'r Cyfnod Sylfaen. Hyn yn hanfodol yn enwedig pan mae absenoldebau tymor hir.

Strategaethau ar waith i'w goroesi:

Gwelir:

- Bod y Penaethiaid yn ffyddiog o allu eu hathrawon Bl 2 i asesu'r disgyblion yn unol a gofynion y Cyfnod Sylfaen. Maent yn herio eu dyfarniadau er mwyn sicrhau cadernid. Athrawon yn dal eu tir oherwydd eu dealltwriaeth gadarn o'r anghenion.
- Cydweithio a chyd ddibynnu yn bodoli rhwng y penaethiaid/ uwch dim rheoli/ adrannau Cyfnod Sylfaen.
- Penaethiaid wedi derbyn hyfforddiant o ran asesu yn y Cyfnod Sylfaen a bod hyn yn eu galluogi i herio'r canlyniadau.
- Anghenion y Cyfnod Sylfaen yn rhan amlwg o Gynlluniau datblygu'r ysgolion.
- Athrawon a chymorthyddion yn cydweithio i asesu. Gwaith tîm yn hanfodol i sicrhau asesu cyflawn a chysondeb dyfarniad.
- Bod GwE yn herio ysgolion er mwyn sicrhau effeithiolrwydd eu dulliau asesu a bod yn rhaid i Ysgolion fod a thystiolaeth gadarn i gefnogi eu dyfarniadau.
- Lle bod angen, fod Penaethiaid yn sicrhau hyfforddiant priodol ar gyfer eu staff er mwyn sicrhau cysondeb.
- Bod staff yn ogystal â'r Pennaeth yn atebol dros y data ac felly rhaid iddynt sicrhau bod strategaethau pendant yn eu lle yn ateb anghenion a ganfyddir.
- Bod cydnabyddiaeth gan GwE pan fo 'stori' haeddiannol y tu ôl i ganlyniadau is rhai disgyblion.
- Ysgolion yn asesu yn rheolaidd ac yn rhoi adborth cyson i'r Pennaeth a'u cydweithwyr.
- Ysgolion yn defnyddio Incerts i dracio datblygiad disgyblion a grwpiau targed, i gynllunio a gosod y targedau nesaf ac i weld bylchau sydd angen eu targedu. Ysgolion yn defnyddio amrywiaeth o gynlluniau asesu mewnol yn ogystal ag Incerts.
- Bwyslais ar ddadansoddi data a gwneud defnydd pwrpasol ohono i dargedu'r disgyblion. Hyn yn cael ei fwydo i gynllun datblygu'r ysgolion a chynlluniau priodol yn cael eu sefydlu er mwyn targedu yn effeithiol.
- Hyfforddiant GwE wedi bod yn fuddiol i gadarnhau dealltwriaeth staff o ran anghenion asesu, ac i sicrhau eu bod yn defnyddio eu barn broffesiynol i bennu dyfarniad terfynol yn lle dibynnu'n unig ar Incerts.
- Cysondeb lle mae cymedroli anffurfiol wedi ei sefydlu yn y Cyfnod Sylfaen.

Camau gweithredu posibl

- Sicrhau bod y lefel o her gan Gwe yn gyson ar draws yr holl ysgolion.
- Hyrwyddo cymedroli ar draws y Cyfnod Sylfaen i sicrhau cysondeb.
- Sicrhau hyfforddiant priodol ar asesu ar gyfer holl staff y Sir gan gynnwys staff llanw a chymorthyddion.

I gloi

Prif argymhellion:

- **Datblygu cynlluniau i hybu'r Gymraeg yn y sefydliadau cyn –ysgol.**
- **Sicrhau cynllun gwella tymor hir drwy GwE gyda ffocws clir ar wella deilliannau'r cyfnod sylfaen. Y cynllun hwn iw rannu i'r 6 deiliant.**
- **Hyrwyddo cymedroli Cyfnod Sylfaen o fewn a thu allan i'r Sir.**
- **Ymgeisio i ddiogelu cymharebau y staff yn y Cyfnod Sylfaen.**
- **Adolygu ac addasu'r ddarpariaeth ADY ar lefel ysgol ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, fel bod cefnogaeth a thargedu amserol a bwriadus ar gael o'r Meithrin hyd at Blwyddyn 2.**
- **Rhaglen hyfforddi'r gwasanaeth ADYaCh i roi sylw penodol i ddisgyblion y cyfnod sylfaen.**
- **Adolygu'r ddarpariaeth i ddisgyblion lle bo Saesneg yn Iaith Ychwanegol.**
- **Datblygu ymhellach hyfforddiant priodol ar gyfer pob aelod o staff sydd yn gweithio'n y cyfnod sylfaen.**

Mynegodd y Penaethiaid eu bod yn deall bod cyfyngiadau ariannol ar yr Awdurdod Addysg yn yr un modd ag arnynt hwythau, a bod hyn yn dylanwadu ar yr hyn sydd yn bosibl i'w gyflawni.

Eitem 6

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Dyddiad	17/04/2018
Teitl	Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad – Adroddiad ar y gwasanaeth newydd i blant a phobol ifanc sydd wedi dod i rym ers Medi 2018
Awdur	Einir Thomas, Uwch Reolwr, Anghenion Dysgu Ychwanegol
Aelod	Cynghorydd Gareth Thomas
Pwrpas	Amlinelliad o'r Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad hyd yma a phrif lwyddiannau a'r meysydd sydd angen eu datblygu ymhellach i sicrhau gwasanaeth effiethiol ac effeithlon i bartneriaeth Awdurdodau Addysg Cyngor Sir Gwynedd a Cyngor Sir Ynys Môn.

Adroddiad Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hon yn cynnwys y Weledigaeth a arweiniodd at fabwysiadu Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Newydd ar gyfer Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn sydd yn weithredol ers y 1af o Medi 2017. Amlygir disgrifiad byr o bob gwasanaeth o fewn y Tîm Integredig ynghyd â threfn mynediad at y gwasanaethau.

2. Cyd destun

Mae'r ddeddfwriaeth ADY arfaethedig yn pwysleisio'r angen i roi y disgybl yn ganolog i bob penderfyniad ynglyn a'i addysg, ei ddyheuadau a'i anghenion. Gwneir hyn drwy'r defnydd o ddulliau sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn er mwyn creu 'Proffil un tudalen' a Chynllun Datblygu Unigol (CDU). Mae'n bwysig adnabod:

- Beth mae pobl eraill yn ei hoffi a'i edmygu am yr unigolyn?
- Beth sy'n bwysig i'r unigolyn?
- Beth sy'n bwysig er mwyn cefnogi'r unigolyn?

Er mwyn hyrwyddo'r egwyddorion hyn mae staff pob un o'r gwasanaethau wedi creu eu Proffil Un Tudalen eu hunain sydd ar gael i weddill staff gwasanaeth ac yr ysgolion.

3. Y Weledigaeth

Nod ein Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad yw:

'Sicrhau bod plant a phobl ifanc (rhwng 0 a 25 oed) sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn manteisio ar gyfleoedd ac yn ennill profiadau sydd wedi eu cynllunio'n effeithiol ar eu cyfer, er mwyn eu galluogi i wneud cynnydd yn unol â'u gallu.'

Mae'r canlyniadau yr ydym yn ceisio eu cyflawni drwy'r Strategaeth yn cynnwys:

- darpariaeth sy'n rhoi llawer mwy o bwyslais ar ymyrraeth gynnar yn enwedig yn y blynyddoedd cynnar, gan geisio adnabod cyflyrau yn gynnar iawn ym mywydau plant fel y gall hynny gael effaith ar eu haddysg a'u bywydau yn gyffredinol;
- cynyddu'r arbenigeddau yn ein hysgolion trwy raglenni hyfforddi i ddatblygu mwy o arbenigedd;
- trefniadau amlasiantaethol cadarn o gyd-weithio a fydd yn arwain at rannu gwybodaeth, a sicrhau cydgynllunio effeithiol ar gyfer addysg a datblygiad plant a phobl ifanc sydd angen cefnogaeth ychwanegol;
- cynnig gwasanaeth sy'n sicrhau bod ansawdd uchel yn perthyn i'r profiadau addysgol;
- plant a phobl ifanc yn derbyn y cymorth ychwanegol yn gynt; yn gwneud cynnydd addysgol ar gyflymder priodol, ac yn cyfrannu at hyrwyddo eu hannibyniaeth;
- amgylchedd ddysgu o'r ansawdd uchaf posib ar gyfer plant sydd efo'r anghenion mwyaf dwys;
- sicrhau cyfundrefn effeithiol ac effeithlon.

4. Y Rhesymwaith/Rationale

Mae Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Gwynedd a Môn yn darparu gwasanaeth integredig cynhwysfawr ar draws lleoliadau addysgol y ddwy sir er mwyn:

- Hybu datblygiad ysgolion i fod yn leoliadau cynhwysol.
- Lleihau effaith ADY ar ddeilliannau plant a phobl ifanc trwy wella sgiliau a chyraeddiadau.
- Darparu addysg addas ac o safon uchel i blant a phobl ifanc gyda ADY.
- Lleoli gwasanaethau o safon uchel yn lleol.
- Ystyried dyheadau ac anghenion unigol a bod pob plentyn a pherson ifanc yn ganolog i'r gwasanaeth ac ymyrraeth sydd yn cael ei ddarparu ar ei gyfer/chyfer.
- Sicrhau sgiliau o ansawdd uchel o fewn gweithlu canolog a gweithlu ysgolion er mwyn gwella perchnogaeth lawn a chynhwysedd ADY o fewn ysgolion y ddwy sir.
- Cyfrannu at wella ansawdd bywyd a lles trwy gyfoethogi'r ddarpariaeth addysgol sydd yn cael ei ddarparu.
- Lleihau'r garfan o blant sydd angen ymyrraeth ychwanegol oherwydd ADY trwy wella cynhwysedd o fewn darpariaethau addysgol.
- Cryfhau cysylltiadau ac atebolrwydd am ADY ar draws haenau'r model darparu.

5. Gweithredu Ysgol Gyfan

Mae darparu ar gyfer plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn flaenoriaeth i gymuned gyfan pob ysgol yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Nid cyfrifoldeb y cydlynnydd, cymorthyddion a'r uwch dîm rheoli'n unig yw diwallu anghenion dysgu ychwanegol disgyblion, mae cymuned lawn yr ysgol yn cynllunio a darparu'n addas ar eu cyfer.

Cyn chwilio am gymorth ychwanegol dylai pob ysgol geisio strategaethau amrywiol sydd wedi ei amlygu'n glir o fewn y meini prawf. Dim ond wedi dilyn y camau yma y gall ysgol dderbyn cymorth ychwanegol o'r tu allan.

6. Disgwyliadau Ysgol Gyfan

Mae Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad yn gyfrifoldeb ymhob agwedd a swyddogaeth o fewn yr ysgol.

6.1 Llywodraethwr Cyswllt ADY a Chynhwysiad

Mae rôl y Llywodraethwr Cyswllt ADY a Chynhwysiad yn werthfawr iawn i roi cefnogaeth i'r Pennaeth a'r staff mewn datblygu awyrgylch ddysgu sydd yn hybu cynnydd plant gyda ADY a Chynhwysiad.

6.2 Pennaeth (Person Cyswllt ADY a Ch yn mhob ysgol)

Mae arweinyddiaeth Pennaeth yr ysgol (neu aelod o'r Uwch Dîm Rheoli) yn y maes ADY a Chynhwysiad yn hanfodol i raeadru meddylfryd, perchnogaeth a chyfathrebu ynglŷn â ADY a Chynhwysiad i weddill staff yr ysgol.

6.3 Cydlynnydd Ysgol/Clwstwr ADY a Chynhwysiad

Mae'r Cydlynnydd Ysgol/Clwstwr ADY a Chynhwysiad yn rôl allweddol o fewn yr ysgol, gyda mewnbwn strategol. Maent yn atebol i Gyrrff Llywodraethol a Phenaethiaid yr ysgol, ac yn derbyn arweiniad pellach gan y Gwasanaeth Ansawdd Ardal ADY a Chynhwysiad.

6.4 Athrawon Dosbarth/Pwnc

Mae pob athro/awes yn cydnabod fod y cyfrifoldeb am ymateb i ADY a Chynhwysiad yn gyfrifoldeb iddynt hwy. Maent hefyd yn allweddol o ran adnabod ADY a Chynhwysiad o'r newydd.

6.5 Cymorthyddion ac Anogwyr Dysgu

Mae gwaith cymorthyddion yn cyfoethogi'r ddarpariaeth sydd ar gael ar draws yr ysgol. Mae gan bob cymhorthydd ac anogwr dysgu, ymhob rôl o fewn ysgol, gyfrifoldeb i ddiwallu ADY a Chynhwysiad disgyblion.

6.6 Cyfathrebu â Chartrefi / Partneriaeth Rhieni

Mae gweithio gyda chartrefi a sicrhau cydweithrediad rhieni yn allweddol ar gyfer perthynas lwyddiannus ag unrhyw ddisgybl.

7. Y Tîm Integredig

Mae'r strategaeth yn seiliedig ar un Tîm Integredig sgilgar sydd yn cynnwys timau penodol o arbenigeddau yn ôl cyflwr/anhwylder a lleoliad. Mae'r timau yma yn cynghori a chefnogi'r ysgolion ac yn sicrhau cysondeb wrth ddarparu ymyraethau a chefnogaeth briodol i'r unigolion.

Rydym yn rhoi mwy o sylw i anhwylderau iaith, awtistiaeth a chynnal ymddygiad ar sail fod angen ymyrraeth fwy arbenigol ar y cyflyrau yma. Mae newid sylweddol yn y gefnogaeth ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol penodol gyda mwy o bwyslais ar i'r ysgolion gyflwyno'r ddarpariaeth yma eu hunain gyda chefnogaeth ymgynghorol y Tîm Integredig.

Mae'r Gwasanaeth arbenigol wedi cael ei rannu'n ddwy adran sef:

- Y Gwasanaethau Anghenion Dysgu Ychwanegol
- Y Gwasanaethau Cynhwysiad

8. Mynediad at Wasanaethau

Mae ymyrraeth gynnar a graddoledig yn hanfodol i leihau anawsterau disgyblion ymhellach ymlaen yn eu gyrfa ysgol. Oherwydd hyn mae perthynas agos gyda gweithwyr cymunedol ac addysg yn y sector blynyddoedd cynnar angen bod yn gryf. Mae system gyfeirio yn bodoli ble mae gweithwyr cymunedol iechyd (e.e. Peditrydd, Ymwelydd Iechyd, Therapydd Iaith a Lleferydd) a sefydliadau addysg blynyddoedd cynnar sydd wedi eu cofrestru gyda'r Awdurdodau fel darparwyr addysg (e.e. Cylchoedd Meithrin) yn gallu cyfeirio plant ifanc i Fforwm Blynyddoedd Cynnar. Mae plant yn cael eu cyfeirio yn unol â'r Meini Prawf Blynyddoedd Cynnar, a chaiff y Cynllun Datblygu Unigol ei ddefnyddio. Gall hyn arwain i drafod y plentyn o fewn maes penodol yn y Fforymau Ardal (e.e. plentyn sydd angen mewnbwn y Tîm Cyfathrebu a Rhyngweithio).

9. Meini Prawf

Mae cael Meini Prawf clir ar gyfer Mynediad a Gadael gwasanaethau o fewn y maes ADY a Chynhwysiad yn hybu cysondeb ar draws ysgolion o ran gofynion a disgwyliadau. Mae Meini Prawf penodol yn bodoli o fewn pob maes angen. Pan fo disgybl yn profi anawsterau sydd yn croesi rhwng meysydd fe fydd angen cyfeirio at y Meini Prawf yn y meysydd hynny, ond gyda phenderfyniad o ran adnabyddiaeth o'r plentyn/person ifanc o ba faes ydy'r prif anhawster ar unrhyw bryd.

10. Defnyddio dulliau sydd yn Canolbwyntio ar yr Unigolyn i greu Cynlluniau Datblygu Unigol

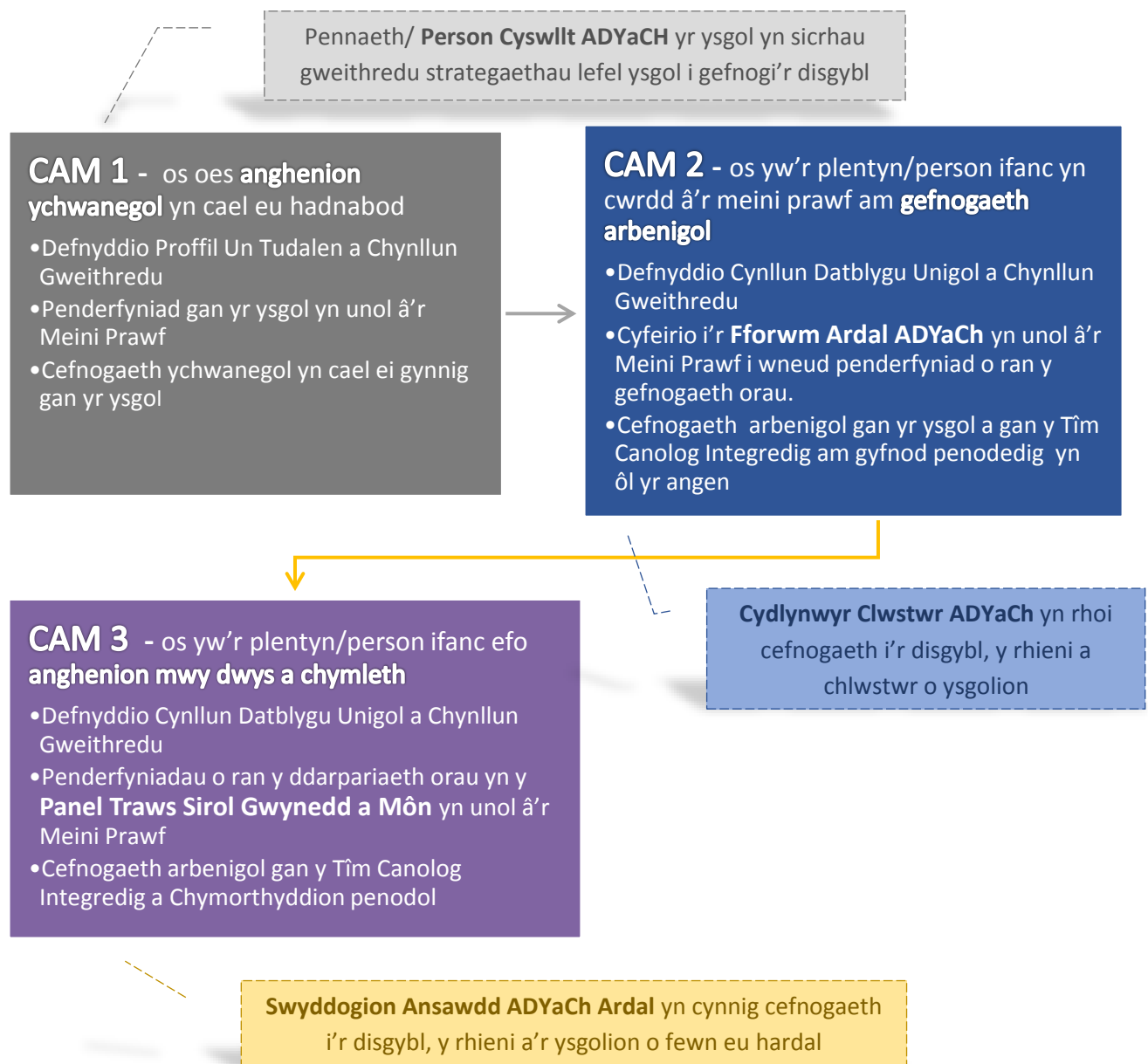
Bydd y Cynlluniau Datblygu Unigol (CDU) o fabwysiadu'r ddeddfwriaeth newydd yn disodli datganiadau AAA (Statudol) a Chynlluniau Addysg Unigol (CAU) anstatudol. Bydd pob plentyn neu berson ifanc gydag ADY efo'r hawl i dderbyn yr un cynllun statudol - sef y CDU.

11. Fforymau ADY a Chynhwysiad, a Phanel Traws Sirol (Cymedroli)

Mae mwyafrif gwaith y Timau Arbenigol, (ac eithrio agweddau o waith y Seicolegwyr Addysgol a'r Swyddogion Ansawdd ADY a Chynhwysiad, Gwasanaeth Lles a Chwmselwyr), yn cael ei drefnu trwy Fforymau ADY a Chynhwysiad fel man cychwyn. Mae posib i unrhyw ysgol wneud cais am fewnbnw i'r Fforwm yn unol â'r Meini Prawf drwy ddefnyddio Cynllun Datblygu Unigol y plentyn. Mae'r Fforymau Ardal ADYaCh yn cyfarfod bob hanner tymor.

Gyda phlant sydd ag anghenion dwys a chymhleth, mae trafodaeth ynglŷn ag anghenion yn cael ei weithredu trwy Banel Cymedroli Sirol. Mae'r Fforymau a'r Panel yn gweithredu yn unol â Meini Prawf mynediad at a gadael gwasanaeth yr A.LI. Mae'n rhan allweddol o rôl y Fforymau a'r Paneli i dderbyn gwybodaeth ynglŷn â sut mae ysgolion yn defnyddio'r gwasanaethau arbenigol y maent yn ei dderbyn, ac os ydynt yn rhoi'r argymhellion a gynnigir ar waith ar lawr y dosbarth.

12. Llwybr Cefnogaeth

13. Llywodraethiant

13.1 Mae'r Uwch Dîm Rheoli yn gweithredu ar draws y ddau awdurdod ac yn cynnwys **Uwch Reolwr Cynhwysiad** ac **Uwch Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol** sydd yn gyfrifol am arwain y datblygiadau arfaethedig cenedlaethol (Deddfwriaeth ADY) yn ogystal â gweithredu'n llawn ddeilliannau'r Adolygiad Strategol ADY a Chynhwysiad Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn.

Maent yn gyfrifol am:

- Reoli a gweithredu gweledigaeth strategol yn y maes Cynhwysiad ac Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ei gyfanrwydd.
- Rheoli'r gyllideb Cynhwysiad/Anghenion Dysgu Ychwanegol.
- Herio ysgolion yn y ddau faes gan sicrhau cysondeb a'r safon uchaf o ymarfer gan yr ysgolion a gwasanaethau canolog.
- Ymweld yn rheolaidd ag ysgolion fel rhan o drefn ragweithiol gan adrodd ar gryfderau a meysydd sydd angen sylw.

13.2 Mae'r **Arweinydd Addysg Gynhwysol** yn atebol am redeg dydd i ddydd ac ansawdd y ddarpariaeth Cynnal Ymddygiad, o'r blynyddoedd cynnar hyd at ddiwedd Cyfnod Allweddol 4.

- Sicrhau fod yr ymateb yn brydlon, grymus, cyson ac yn cyfarfod gofynion statudol ar draws yr ystod.
- Rheoli patrwm gwaith pedwar tîm cynradd, amserlen disgyblion Pecyn 25 a chydweithio â thair ysgol uwchradd i sicrhau darpariaeth bwrpasol yn CA3.

13.3 Mae'r **Prif Seicolegydd Addysgol** yn atebol am oruchwyliaeth broffesiynol y tîm o Seicolegwyr a rhoi arweiniad strategol yn y maes. Y Prif Seicolegydd fydd yn gweithredu fel Seicolegydd ar gyfer Ysgolion Arbennig ac ar gyfer Lleoliadau All Sirol.

13.4 Mae'r **Swyddogion Ansawdd ADYaCh Ardal** yn gyfrifol am sicrhau fod ysgolion yn ymateb i'r newid yn y Ddeddfwriaeth ADY drwy gefnogi a rheoli'r newid.

- Sicrhau monitro ansawdd ADY o fewn ysgol ac adrodd i'r Swyddogion Addysg/Uwch Reolwyr pan yn briodol
- Cysoni a chefnogi gwaith y Cydlynwyr ADY o ran y defnydd o adnoddau ADY ar lefel ysgol gyfan.
- Cefnogi'r disgyblion efo'r anghenion mwyaf dwys oddi fewn i'r brif ffrwd.

14. Gwasanaeth Seicoleg Addysgol

Mae'r Gwasanaeth Seicoleg Addysgol yn cyd-weithio ag ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn i hwyluso ymateb addas a rhesymol pobl ifanc sydd yn profi anawsterau dysgu ychwanegol, yn rhan o Dîm Integredig ADY, lle bo'r anghenion yma yn effeithio ar fynediad yr unigolion i'r cwricwlwm. Maent yn gwneud hyn er mwyn:

- Sicrhau'r deilliannau addysgol gorau posibl ar gyfer unigolion rhwng 0 a 19 oed.
- Darparu Gwasanaeth sydd o safon uchel ac yn cyd-fynd gyda safonau Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal (HCPC).
- Gweithio mewn modd strategol effeithiol i hybu datblygiad ysgol gyfan yn y modd y mae ADY a Chynhwysiad yn cael ei dargedu.

Mae'r Gwasanaeth yn darparu ystod o wasanaethau gan gynnwys:

- Hyfforddiant ar lefel ysgol, rhanbarthol a sirol ar bynciau sydd yn ymwneud ag ymyraethau, dulliau monitro ac asesu cynnydd, dulliau mapio darpariaeth ysgol gyfan a chynllunio sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.
- Cyd-weithio agos gyda Swyddogion Ansawdd ADY a Chydlynwyr ADYaCh o fewn ysgolion.
- Ymyrraeth therapiwtig ar lefel grŵp neu unigolyn.
- Ymgynghori gyda rhieni a staff allweddol o fewn yr ysgol ar lefel unigolyn neu grŵp i hybu newid a datblygiad.
- Mewnbwn Uwch Seicolegydd Addysg Ddynodedig ar gyfer y Gwasanaeth Integredig ymhob maes gan gynnwys Cynllunio strategol, hyfforddiant, ymgynghori o fewn y maes.
- Mewnbwn Seicolegol a Strategol o fewn y Fforymau Ardal.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Seicoleg Addysg:

Cyf	Blaenoriaethau	Deilliant
1	Datblygu gallu'r Tîm i adrodd ar effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd mewn modd mesuradwy	<ul style="list-style-type: none">Bod modd i'r Tîm adrodd yn ôl ar y math o waith sydd wedi ei gyflawni, y mesuryddion a ddefnyddiwyd, ac effeithlonrwydd y gwaith yn rheolaidd.
2	Datblygu strategaeth hyfforddiant	<ul style="list-style-type: none">Gwybodaeth ar gael i ddefnyddwyrHyfforddiant yn cael ei gynllunio a'i roi mewn modd gydlynol.Incwm yn cael ei greu
3	Datblygu eglurder o rôl y Tîm a'r gwasanaeth sydd yn gallu cael ei ddarparu, yn enwedig ym maes Cynhwysiad ac anghenion ymddygiadol/emosiynol.	<ul style="list-style-type: none">Effaith bositif ar ddeilliannau unigolion bregus o fewn ysgolion.Cyd-weithio ar lefel strategol yn cymryd lle gyda gwasanaethau eraill, a gydag asiantaethau y tu allan i Addysg, yn unol a Strategaeth ADY Gwynedd a Môn.
4	Datblygu Model ar gyfer dosbarthiad y Tîm sydd yn addas i bwrpas	<ul style="list-style-type: none">Defnydd effeithiol yn cael ei wneud o adnoddau ac arbenigeddau o fewn y tîm.Y Tîm yn cydweithio yn effeithiol o fewn y Tîm Integredig.
5	I'r Tîm fod yn darparu gwasanaeth mwy addas ar gyfer y sector blynyddoedd cynnar	<ul style="list-style-type: none">Gwell canlyniadau i blant ifanc iawn gyda ADY oherwydd ymyrraeth gynnar arbenigol.

15. Polisi a Chanllawiau Diogelu

Mae'r Swyddog Diogelu yn gweithredu fel pwynt cyswllt am arweiniad, hyfforddiant a chyngor arbenigol yn y maes amddiffyn plant. Maent yn gweithio'n agos â'r Gwasanaethau Plant i sicrhau fod ein disgyblion yn cael eu diogelu'n llawn o fewn y gyfundrefn addysg. Maent yn cynrychioli addysg mewn cyfarfodydd amddiffyn plant lle bo honiad yn erbyn aelod o staff.

16. Strategaeth Hyfforddiant

Mae'n rhaid sicrhau fod gweithlu'r Tîm Integredig yn cynnwys arbenigeddau penodol fesul maes a bod yr arbenigedd yma'n cael ei ddiweddarau'n rheolaidd gan sicrhau fod yr ymyrraethau cywir ar sail tystiolaeth yn cael eu hymarfer. Mae pob tîm arbenigol yn cynllunio Rhaglen Hyfforddiant cynhwysfawr ar gyfer y gweithlu a'r rhieni o dan arweiniad yr Uwch Seicolegwyr Addysg penodol.

17. Data a Systemau Electroneg

Mae'n greiddiol ein bod yn gallu slymleiddio'r dulliau o ddal gwybodaeth yn electroneg a thrwy hyn leihau dyblygu gwaith. Mae'r drefn yn rhoi mynediad at yr holl wybodaeth am ADY a Chynhwysiad disgybl oddi fewn i un ffeil electroneg.

18. Y Tîm Gweinyddol

Gan fod y Cyd Bwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig (CBAAA) wedi dod i ben ar y 31 Awst 2017, 'rydym wedi ail strwythuro'r holl ddarpariaeth weinyddol gan newid y ffocws o weinyddu'r drefn datganiadau i gefnogi Cynlluniau Datblygu Unigol.

Mae gan y gwasanaeth Swyddog Datblygu Data sydd yn galluogi'r gwasanaeth fesur effaith ymyraethau'n fwy effeithiol.

Y Gwasanaethau Anghenion Dysgu Ychwanegol

19. Gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio

Mae'r Gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio yn ceisio cyfoethogi sgiliau iaith, cyfathrebu a rhyngweithio ac ymateb yn raddolig pan fo anawsterau oherwydd Oediad, Anhwylder neu Awtistiaeth yn amharu ar ddatblygiad yn y meysydd hyn.

Mae'r tîm yn cynnig arweiniad a hyfforddiant i athrawon a chymorthyddion ar lawr dosbarth er mwyn sicrhau fod y strategaethau cywir yn cael eu defnyddio

Mae Canolfannau (rhan amser) yn rhan annatod o'r gwasanaeth, gyda ffocws clir ar gynyddu sgiliau'r disgyblion wrth ddychwelyd i'r prif lif. Mae 5 Canolfan Anhwylder Iaith Penodol, a 3 Canolfan Gynradd a 2 Ganolfan Uwchradd ar gyfer Cyfathrebu Cymdeithasol (i rai ac anawsterau ar y sbectrwm awtistiaeth).

Mae cyswllt agosach, a gwaith wedi cael ei dargedu yn llawer mwy cydlynol efo'r gwasanaeth therapyddion iaith. Mae rôl y therapyddion hyn yn benodol ar gyfer cefnogi'r disgyblion sydd yn derbyn mewnbwn ymestyn allan, ac o fewn y canolfannau.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio:

Cyf	Blaenoriaethau	Deilliant
1	Diffinio mesuryddion addas i ddangos effeithlonrwydd y gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Cyd-weithio gyda'r A.LI. yn y datblygiad o systemau data addas. Cynllunio'r defnydd o'r data sydd yn cael ei gasglu yn y CDU i fesur effeithlonrwydd. Creu/archebu mesuryddion eraill fel sydd angen. Creu holiadur o farn rhieni/ysgolion
2	Cynllunio, a chreu hyfforddiant arbenigol ar Awtistiaeth/Anhwylderau iaith.	<ul style="list-style-type: none"> Hyfforddiant priodol yn cael ei gynnig i ysgolion (holl staff). Cofnodi ceisiadau am hyfforddiant trwy'r Fforwm Treialu defnydd Pecyn Hyfforddiant WLGA mewn 10 Ysgol ar draws Gwynedd a Môn.
3	Gwaith Blynyddoedd Cynnar: Parhau i ddatblygu partneriaeth fwy effeithiol rhwng cylchoedd meithrin, dosbarthiadau meithrin ac Unedau ABC.	<ul style="list-style-type: none"> Cynllunio trosglwyddiad achosion o'r Gwasanaeth ABC i'r Gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio yn y Panel Blynyddoedd Cynnar. Uwch Gymorthyddion y Gwasanaeth yn dod i adnabod achosion yn ystod Tymor yr Haf er mwyn hwyluso trosglwyddiad i'r prif lif. Cydweithio gyda Dechrau'n Deg i edrych ar achosion i'r dyfodol a rhannu arfer dda.
4	Sicrhau gwell cysondeb sgiliau ar draws y Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Adnabod hyfforddiant addas ym meysydd ASA ac Anhwylderau iaith (e.e. Pecyn Hyfforddiant yr WLGA) Rhoi gweithdrefnau yn eu lle i sicrhau fod aelodau'r Tîm yn rhannu arfer dda gyda'i gilydd. Trefnu i gysgodi ThlaLL a chael hyfforddiant ganddynt o'u rôl.
5	Parhau i wella mynediad at ac allan y Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Esblygu pellach y Fforwm – datblygu Fforymau Ardal ar y cyd â gwasanaethau eraill (e.e. y Gwasanaeth Cynnal Ymddygiad) Sefydlu rhannau newydd o'r gwasanaeth yn unol â datblygiad y Strategaeth ADYaCh. Dod a defnydd y CDU i'r Fforwm fel ffurflen mynediad yn hytrach na'r ffurflen gyfeirio interim. Sicrhau defnydd o Feini Prawf mynediad a gadael y gwasanaeth.

		<ul style="list-style-type: none"> Gwella cyswllt a barn rhieni o fewn y Fforwm trwy sicrhau eu bod wedi rhoi mewnbwn i'r CDU.
--	--	---

20. Gwasanaeth Anghenion Dysgu Penodol

Mae'r Gwasanaeth Anghenion Dysgu Penodol yn cyfeirio yn benodol at:

- Anawsterau sylweddol mewn datblygiad sgiliau llythrennedd a/neu rifedd dros gyfnod o amser. Hyn yn cyfeirio at Anawsterau sydd y tu allan i'r amrediad cyfartalog ar gyfer oedran y plentyn.
- Mewn rhai achosion mae'r anawsterau llythrennedd yma yn cael ei disgrifio fel Dyslecsia yn unol â diffiniad y Gymdeithas Seicoleg Brydeinig.

Mae rhai disgyblion yn cael trafferthion datblygiadol sylweddol gyda sgiliau motor man a mawr, a chydymudedd. Caiff hyn ei ddisgrifio fel Anhwylder Datblygiadol Cydsymudedd neu Ddyspracsia mewn rhai achosion.

Mae'r Gwasanaeth Anghenion Dysgu Penodol yn ceisio cyfoethogi sgiliau llythrennedd a rhifedd ac ymateb yn raddoledig pan fo anawsterau yn amharu ar ddatblygiad yn y meysydd hyn. Gwneir hyn drwy addasu modelau gweithio i dargedu yn fwy cynhwysol.

Mae'r tîm yn:

- Rhoi ffocws clir ar ddatblygu sgiliau ysgol gyfan ar gyfer amrywiaeth mewn dulliau dysgu
- Sicrhau fod yr awyrgylch dysgu mor gyfeillgar a phosib tuag at anawsterau Dysgu Penodol.
- Sicrhau fod prosesau a dulliau clir yn bodoli i adnabod anawsterau penodol ac amhenodol yn amserol
- Sicrhau fod y rhieni yn rhan allweddol o unrhyw ymyrraeth sydd yn cael ei gynnig.

21. Gwasanaeth Nam Synhwyrdd

Mae'r Gwasanaeth Nam Synhwyrdd yn sicrhau fod plant a phobl ifanc gydag anawsterau nam golwg a nam clyw yn cael mynediad llawn i'r cwricwlwm a'r amgylchedd dysgu er mwyn lleihau effaith y Nam ar gynnydd holistaidd ac academiaidd y disgyblion.

Mae'r tîm yn:

- Darparu gwasanaeth strwythuredig sydd yn diwallu anghenion disgyblion Nam Synhwyrdd o 0 i 19 oed mewn darpariaeth blynyddoedd cynnar, ysgolion cynradd, uwchradd ac ysgolion arbennig, gan sicrhau eu bod yn cyrraedd eu llawn botensial.
- Cynnig amrywiaeth o gymorth, darpariaeth ac adnoddau addas i ddiwallu'r anghenion unigol, sydd yn cyd-fynd â gofynion National Sensory Impairment Partnership (NatSIP).

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y gwasanaeth Nam Golwg

Cyf	Blaenoriaethau	Deiliant
1	Diffinio mesuryddion addas i ddangos effeithlonrwydd y gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y tîm yn gallu adrodd ar gynnydd y plant ac effeithiolrwydd y gwasanaeth, cynllunio defnydd adnoddau'r tîm yn effeithiol. Y tîm yn gallu olrhain a blaenoriaethu offer ar gyfer unigolion perthnasol.
2	Cynllunio, a chreu hyfforddiant arbenigol Nam Golwg ar gyfer staff ysgolion.	<ul style="list-style-type: none"> Cyfrannu at arlwy'r rhaglen hyfforddiant y tîm integredig. Gwella sgiliau, rhannu gwybodaeth, codi safonau.

3	Datblygu Pellach: Gwaith Blynyddoedd Cynnar	<ul style="list-style-type: none"> Gwell canlyniadau i blant ifanc iawn gyda Nam Golwg oherwydd ymyrraeth gynnar arbenigol.
4	Parhau i wella mynediad at ac allan y Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y Gwasanaeth yn cyrraedd yr achosion cywir. Hwyluso'r defnydd o feini prawf mynediad a gadael. Penderfyniadau'r Fforwm yn glir ac yn cyfateb i feini prawf mynediad a gadael. Y defnydd o dechnoleg yn hybu annibyniaeth, datblygu sgiliau a chodi safonau disgyblion.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y gwasanaeth Nam Clyw

Cy f.	Blaenoriaethau	Deilliant
1	Diffinio mesuryddion addas i ddangos effeithlonrwydd y gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y tîm yn gallu adrodd ar gynnydd y plant ac effeithiolrwydd y gwasanaeth, cynllunio defnydd adnoddau'r tîm yn effeithiol.
2	Cynllunio, a chreu hyfforddiant arbenigol Nam Clyw ar gyfer staff ysgolion.	<ul style="list-style-type: none"> Cyfrannu at arlwy'r rhaglen hyfforddiant y tîm integredig. Gwella sgiliau, rhannu gwybodaeth, codi safonau.
3	Datblygu Pellach: Gwaith Blynyddoedd Cynnar	<ul style="list-style-type: none"> Gwell canlyniadau i blant ifanc iawn gyda Nam Clyw oherwydd ymyrraeth gynnar arbenigol.
4	Parhau i wella mynediad at ac allan y Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y Gwasanaeth yn cyrraedd yr achosion cywir. Hwyluso'r defnydd o feini prawf mynediad a gadael. Penderfyniadau'r Fforwm yn glir ac yn cyfateb i feini prawf mynediad a gadael.

22. Gwasanaeth Meddygol a Chorfforol

Mae'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol yn hwyluso ymateb addas a rhesymol ar gyfer plant a phobl ifanc sydd yn profi anawsterau meddygol a/neu gorfforol lle bo'r anghenion yma yn effeithio yn sylweddol ar fynediad yr unigolion i'r cwricwlwm.

Mae'r tîm yn darparu:

- arweiniad arbenigol i ysgolion ar sut i ddiwallu anghenion meddygol o fewn awyrgylch ysgol
- arweiniad ar addasu cwricwlaidd, cydlynu gwybodaeth a datblygu agweddau cynhwysol
- llunio asesiadau risg yn y maes codi a thrin ac yn y maes ymddygiad heriol mewn cyd weithrediad efo'r Seicolegwyr Addysgol a'r athrawon arbenigol.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Meddygol a Corfforol:

Cyf .	Blaenoriaethau	Deilliant
1	Diffinio mesuryddion addas i ddangos effeithlonrwydd y gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y tîm yn gallu adrodd ar gynnydd y plant ac effeithiolrwydd y gwasanaeth, cynllunio defnydd adnoddau'r tîm yn effeithiol.
2	Cynllunio, a chreu hyfforddiant arbenigol mewn anghenion Corfforol/Meddygol ar gyfer staff ysgolion.	<ul style="list-style-type: none"> Cyfrannu at arlwy'r rhaglen hyfforddiant y tîm integredig. Gwella sgiliau, rhannu gwybodaeth, codi safonau. Ysgolion yn gallu cymryd mwy o gyfrifoldeb am anghenion meddygol.

3	Datblygu Pellach: Gwaith Blynyddoedd Cynnar	<ul style="list-style-type: none"> Gwell canlyniadau i blant ifanc iawn gyda anghenion meddygol/corfforol oherwydd ymyrraeth gynnar arbenigol.
4	Parhau i wella mynediad at ac allan y Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y Gwasanaeth yn cyrraedd yr achosion cywir. Hwyluso'r defnydd o feini prawf mynediad a gadael. Penderfyniadau'r Fforwm yn glir ac yn cyfateb i feini prawf mynediad a gadael.

Gwasanaethau Cynhwysiad

23. Gwasanaeth Cynnal Ymddygiad

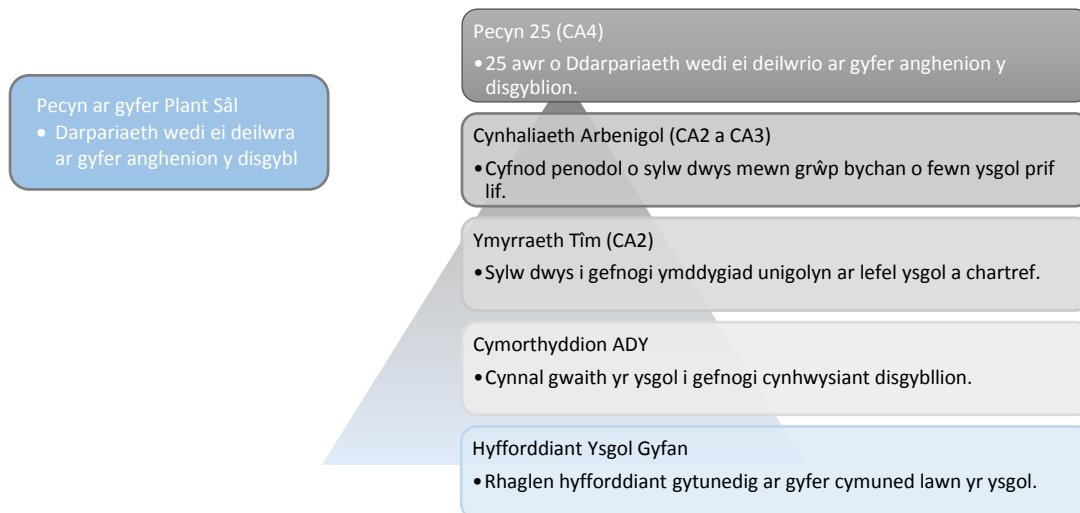
Mae'r Gwasanaeth Cynnal Ymddygiad yn ceisio newid cadarnhaol mewn ymddygiad pobl ifanc sydd yn profi anawsterau ymddygiadol, emosiynol a datblygiad cymdeithasol. Y nod yw gwella ymddygiad a lleihau'r risg o waharddiad o ysgol.

Mae'r gwasanaeth addysg gartref i blant sâl yn gweithio â theluoedd ac ysgolion prif lif i gefnogi pobl ifanc sydd â chyflyrau meddygol cymhleth i gyrraedd eu llawn botensial. Y nod yw cynnig cefnogaeth brydlon ac effeithiol i er mwyn goresgyn unrhyw broblem all godi oherwydd salwch hir dymor.

Mae'r tîm yn;

- Sicrhau fod ethos yn sicrhau perchnogaeth yr ysgolion o'r bobl ifanc yma sydd ag anghenion ymddygiadol, emosiynol a chymdeithasol
- Pob athro/awes ymhob ysgol i dderbyn hyfforddiant priodol fydd yn arwain at athrawon sydd yn hyderus i weithio â phobl ifanc sydd ag anghenion ymddygiadol, emosiynol a chymdeithasol
- Sicrhau arweiniad arbenigol i alluogi ysgolion i deilwrio ymyraethau arbenigol o fewn adnoddau'r ysgol
- Sicrhau darpariaeth arbenigol safonol lleol ar gyfer y bobl ifanc ac anghenion ymddygiadol ac emosiynol mwyaf dwys

Trosolwg o'r Gynhaliath Cynnal Ymddygiad

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Cynnal Ymddygiad:

Cyf.	Blaenoriaethau Tîm Ymyrraeth Gynnar a'r ddarpariaeth CA2 a CA3	YDeilliant
1	Sefydlu trefn hunan arfarnu grymus ac addas i wrpas yn erbyn safonau ESTYN.	<ul style="list-style-type: none"> Adnabod blaenoriaethau ar gyfer datblygu o fewn y Cynllun Busnes 2018-19
2	Sicrhau bod darpariaeth briodol ar gyfer disgyblion CA2 a CA3.	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau fod pob dysgwr yn gwneud cynnydd yn erbyn gwaelodlin mynediad a thargedau dysgwyr perthnasol yn cydymffurfio a'r mesuryddion cenedlaethol. Cadw cymhelliant yn cynyddu % presenoldeb.
3	Sefydlu systemau tracio, monitro ac adrodd grymus o fewn y gwasanaeth.	<ul style="list-style-type: none"> Targedau dysgwyr perthnasol yn cydymffurfio a'r mesuryddion cenedlaethol. Pob dysgwr yn gwneud yn erbyn gwaelodlin mynediad.
4	Gwella ansawdd y dysgu a'r addysgu ar draws y ddarpariaeth.	<ul style="list-style-type: none"> Rhan helaeth o'r gwersi yn dda neu'n well. Pob dysgwr yn gwneud yn erbyn gwaelodlin mynediad.

24. Gwasanaeth Lles Addysg

Mae'r Gwasanaeth Lles Addysg yn darparu cymorth proffesiynol o safon i blant, pobl ifanc, teuluoedd ag ysgolion fel y gall plant a phobl ifanc elwa o'r ddarpariaeth addysgol a ddarperir ar eu cyfer. Y nod yw gwella presenoldeb a thrwy hynny cyrhaeddiad addysgol ein pobl ifanc.

Mae'r tîm yn:

- Ymchwilio i'r rhesymau dros absenoldeb o'r ysgol
- Cynnig gwybodaeth a chanllawiau
- Rhoi cyngor i deuluoedd ar wasanaethau cymorth arbenigol eraill a chyfeirio at wasanaethau priodol yn ôl y gofyn
- Rhybuddio, dirwyo ac erlyn yn unol â'r drefn gytunedig

Cyf	Blaenoriaethau	Deilliant
1	Presenoldeb Cynradd: <ul style="list-style-type: none"> • Cynnal % presenoldeb ysgolion cynradd Gwynedd. • Gwella % presenoldeb yn Ynys Môn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Targed Cynradd: Gwynedd a Môn: • Pob ysgol i fod yn chwarter 1 a 2. • Pob ysgol yn cael data cyfredol yn fisol. • Y broses o ran ymateb i absenoldebau yn gyson ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. • SAA / YH yn derbyn data cyfredol.
2	Presenoldeb Uwchradd: <ul style="list-style-type: none"> • Cynnal % presenoldeb ysgolion uwchradd Gwynedd. • Gwella % presenoldeb yn Ynys Môn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Targed Uwchradd: Gwynedd a Môn • Pob ysgol i fod yn chwarter 1 a 2. • Pob ysgol yn cael data cyfredol yn fisol. • Y broses o ran ymateb i absenoldebau yn gyson ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. • SAA / YH yn derbyn data cyfredol.
3	Targedu presenoldeb yn yr ysgolion a ganlyn: Gwynedd: Môn:	<ul style="list-style-type: none"> • Lleihad yn yr ysgolion sydd yn chwarter 3 a 4. • Y broses o ran ymateb i absenoldebau yn gyson ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. • SAA / YH yn derbyn data cyfredol.
4	Sefydlu trefn o'r newydd o fewn Ysgolion Arbennig.	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnydd ym mhresenoldeb ysgolion arbennig. • Pob ysgol yn cael data cyfredol yn fisol. • Y broses o ran ymateb i absenoldebau yn gyson ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. • SAA / YH yn derbyn data cyfredol.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Lles Addysg:

25. Gwasanaeth Diogelu

Mae'r Uwch Swyddog Diogelu Plant ar gael i roddi cyngor ac arweiniad ar faterion amddiffyn plant a diogelu yng nghyswllt disgyblion a staff ac achosion cymhleth eu natur.

Bydd hyfforddiant amddiffyn plant Lefel 2 yn cael ei gynnal ar gyfer personau dynodedig, llywodraethwyr dynodedig a chadeiryddion er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o arwyddion camdriniaeth ac yn gallu ymateb yn briodol i achosion fgm, priodas dan orfod, camfanteisio'n rhywiol, caethwasiaeth fodern, radicaleiddio ayyb.

Bydd y rhai sydd wedi eu derbyn Lefel 2 yn derbyn pecyn Lefel 1 i'w raeadru gyda staff.

Bydd pecynnau hyfforddiant yn cael eu haddasu yn flynyddol i adlewyrchu newidiadau yn y maes.

Bydd yr Uwch Swyddog Diogelu Plant yn cwblhau awdits rheolaidd yn y maes ac yn trafod dulliau gweithredu i wella ymarfer ar draws y ddwy sir.

Ym Medi 2017 mae 'Pecyn Diogelu' wedi ei rannu gyda ysgolion Gwynedd a Môn. Mae'r pecyn yn cynnwys sawl elfen:

- Y broses amddiffyn plant
- Templedi cyfarfodydd ac adroddiadau
- Polisiau Diogelu
- Gofynion Estyn

26. Gwasanaeth Cwswela

Mae'r Gwasanaeth Cwswela yn wasanaeth annibynnol sydd yn gweithio gydag ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn i gefnogi pobl ifanc sydd â phryderon cymdeithasol, emosiynol i gyrraedd eu llawn botensial. Y nod yw cynnal anghenion emosiynol cymhleth y bobl ifanc yma a thrwy hynny gwella eu cyrhaeddiad addysgol.

Mae'r tîm yn cynnig y canlynol:

- Lle ac amser rheolaidd er mwyn siarad a thrafod eu gofidiau neu anawsterau
- Helpu pobl ifanc i drafod eu teimladau ac edrych ar y ffordd y maen nhw efallai eisiau i bethau fod yn wahanol, trwy siarad a defnyddio amrywiaeth o fodolau cwswela.
- Ymwneud â materion datblygiadol, datrys problemau, gwella perthnasoedd, gwneud dewisiadau, ymdopi â newidiadau, meithrin mewnwleidiad a dealltwriaeth, tyfu fel unigolyn
- Cefnogi a chynnal ein plant a phobl ifanc drwy sicrhau cwswelwyr hyfforddedig cymwysedig sy'n gweithio o fewn cod moeseg a chod ymarfer cydnabyddedig y Gymdeithas Cwswela a Seicotherapi Prydain.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Cwswela:

<i>Cyf</i>	<i>Blaenoriaethau</i>	<i>Deilliant</i>
1	Datblygu model y gwasanaeth er mwyn gwneud y gorau o'r adnoddau sydd ar gael ac i geisio lleihau rhestrau aros.	<ul style="list-style-type: none">• i gael mynediad amserol ac addas at y gwasanaeth• Gwneud y gorau o'r adnoddau sydd ar gael.
2	Hyfforddi a Datblygu aelodau'r Tîm er mwyn cadw ansawdd a phroffesiynoldeb y gwasanaeth.	<ul style="list-style-type: none">• I gadw ansawdd a phroffesiynoldeb y gwasanaeth• Sicrhau fod staff efo lefel uchel o sgiliau
3	Codi proffil y gwasanaeth a gwybodaeth am y maes cwswela.	<ul style="list-style-type: none">• Rhannu gwybodaeth a cydweithio efo partneriaid

4	Adolygu prosesau y gwasanaeth er mwyn hwyluso y broses o adrodd yn ôl i Lywodraeth Cymru ac i wneud gwell ddefnydd o ddata i fonitro a rhannu gwybodaeth .	<ul style="list-style-type: none"> • Hwyluso'r broses o adrodd i'r Llywodraeth a monitro
---	--	---

27. Gwasanaeth Saesneg fel Iaith Ychwanegol

Mae'r Gwasanaeth Saesneg fel Iaith Ychwanegol (SIY) yn cefnogi plant a phobl ifanc sydd efo'r Saesneg fel iaith ychwanegol i gyrraedd eu llawn botensial. Y nod yw cynnig cefnogaeth brydlon ac effeithiol i ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn er mwyn goresgyn unrhyw broblem all godi oherwydd nad Cymraeg a/ neu Saesneg yw iaith gyntaf y disgybl.

Mae'r tîm yn:

- Ymateb yn brydlon a chyson i geisiadau ysgolion am gefnogaeth.
- Darparu'r gefnogaeth fwyaf addas ar gyfer disgyblion.
- Cynnal asesiadau cychwynol ar 'newydd-ddyfodiaid' mewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd
- Sefydlu cysylltiadau positif gyda theuluoedd
- Cyflwyno ystod o strategaethau cynaliadwy ar gyfer cynnal disgyblion.
- Cefnogi athrawon i wahaniaethu ar gyfer disgyblion SIY gan gynnwys cyd ddysgu a modelu arferion da.
- Codi ymwybyddiaeth o faterion cydraddoldeb, diwylliant, iaith ac amrywiaeth mewn ysgolion.
- Gwneud atgyfeiriadau i wasanaethau priodol yn ôl y gofyn.

Blaenoriaethau a Deilliannau Cynllun Busnes y Gwasanaeth Saesneg fel Iaith Ychwanegol:

Cy f.	<i>Blaenoriaethau</i>	<i>Deilliant</i>
1	Sefydlu Fforwm Mynediad i'r Gwasanaeth.	<ul style="list-style-type: none"> • Cysondeb gweithredu ar draws y ddwy sir. • Meini prawf clir yn eu lle. • Gwella perfformiad dysgwyr SIY.
2	Sefydlu trefn newydd o gefnogi ysgolion drwy'r athrawon arbenigol a chymorthyddion.	<ul style="list-style-type: none"> • Cysondeb gweithredu ar draws y ddwy sir. • Disgwyliadau yn glir o ran y Gwasanaeth a'r Ysgolion. • Gwella perfformiad dysgwyr SIY.
3	Llunio a gweithredu cynllun hyfforddiant i ysgolion Gwynedd a Môn	<ul style="list-style-type: none"> • Dros amser, lleihad yn niferoedd y cyfeiriadau i'r Fforwm.

Adroddiad Cryno ar Berfformiad y Gwasanaeth Cynhwysiad ac ADY

Adroddiad Cryno ar Berfformiad y Gwasanaeth Cynhwysiad

28. Presenoldeb

Mae'r ffigurau presenoldeb yr adroddwyd arnynt yn 2016/17 yn gadarnhaol gyda Gwynedd ac Ynys Môn yn perfformio'n uwch na chyfartaledd Cymru yn y mwyafrif o ddangosyddion. Mae canran presenoldeb Ysgolion

Cynradd Ynys Môn yn is na'r cymedr cenedlaethol o 0.1%. Dim ond 1.3% o wahaniaeth sydd rhwng yr absenoldeb isaf ac uchaf yn y sector cynradd gyda 2.2% o wahaniaeth yn y sector Uwchradd.

	% Cynradd	Safle Cenedlaethol	% Uwchradd	Safle Cenedlaethol
Gwynedd	95.3	3	95.2	1
Ynys Môn	94.8	10	94.6	5

Mae ffocws y gwasanaeth wedi bod ar gysoni ymarfer a chyfnewid ymarfer dda.

Mae'r drefn o adnabod ysgolion sydd angen cynhaliath ychwanegol wedi cychwyn ac mae ymweliadau ar y cyd yn mynd rhagddynt.

Mae'r gwasanaeth yn parhau i erlyn rhieni ar sail diffyg presenoldeb ac mae'r niferoedd yn cynyddu, fodd bynnag mae lleihad wedi bod yn y defnydd o Rybuddion Cosb Benodol yn gyffredinol.

Mae data presenoldeb ar gael drwy ONE. Mae'r data wedi ei osod yn erbyn chwarteli ac yn cael ei ddefnyddio i dargedu cefnogaeth.

Llwyddiannau

- Defnyddio data i amlygu ysgolion sydd angen sylw, amlygu blaenoriaethau gwaith y gwasanaeth.
- Erlyn llawer yn gynt na'r arfer. Teuluoedd yn y cynradd yn cael eu herlyn, arddel patrwm Ynys Môn.
- Paru swyddogion o ardaloedd gwahanol, gyda hyn yn arwain at rannu arferion da.
- Defnydd o rannu capasiti y gwasanaeth yn ystod cyfnod absenoldeb.

Meysydd sydd angen sylw

- Diffyg eglurdeb o ran rôl y gwasanaeth yn arwain at ddiffyg capasiti
- Disgwyliadau ysgolion o'r gwasanaeth yn anwadal
- Diffyg eglurdeb yn y buddsoddiad staffio yn Ynys Môn
- Baich gwaith Ynys Môn ac Arfon yn ymddangos yn anghytwys

Blaenoriaethau 18/19

- Cytuno ar strwythur staffio i'r dyfodol
- Adolygu'r drefn Hunan Arfarnu Cynradd ac Uwchradd
- Diffinio rôl swyddogion lles yn llawer cliriach i'r tîm ac i'r ysgolion.

Mae'r tabl isod yn amlygu ymchwil ddiweddar i gymhareb Swyddogion Lles i blant fesul awdurdod.

	Cyfanswm Staff	Poblogaeth Disgyblion	Nifer Plant i S.LL
Ynys Môn	5.1	9,699	1902
Caerffili	13	28,419	2186
Abertawe	15	35,809	2387
Torfaen	6	15,017	2503

Gwynedd	6.2	17,061	2752
Y Fflint	8	23,554	2944
Dinbych	5	15,660	3132
Conwy	5	15,870	3174
Bro Morgannwg	5.5	22,381	4069
Caerdydd	39.8	54,129	1360

29. Addysg Gartref Ddewisol

Mae niferoedd sydd yn dewis addysgu eu plant gartref yn cynyddu'n genedlaethol ac i raddau llai i ni fel awdurdodau. Mae'r gwasanaeth wedi adolygu gweithdrefnau mewn ymateb i ganllawiau cenedlaethol newydd. Bellach mae pob cais yn cael ei brosesu drwy'r gwasanaeth lles addysg gyda chofrestr electroneg yn ONE.

Mae'r data a amlygir isod yn seiliedig ar yr wybodaeth yn ONE.

Cyfanswm Niferoedd Gwynedd	49
Newydd ers Medi 2017 Gwynedd	6
Cyfanswm Niferoedd Ynys Môn	39
Newydd ers Medi 2017 Ynys Môn	17

Mae'r elusen Rhwyd Arall yn cefnogi rhieni lle bo ansicrwydd neu ddiffyg dealltwriaeth o oblygiadau addysgu gartref. Sefydlwyd Rhwyd Arall yn dilyn cydweithio agos â'r adran cynhwysiad dros y ddwy flynedd ddiwethaf.

Fe fydd y gwasanaeth lles yn ail ymweld â rhieni sydd wedi cytuno i ymweliadau blynyddol. Yn ogystal fe fyddwn yn trefnu i gyfarfod rhieni addysg gartref ddewisol yn ystod tymor yr Haf, unwaith ymhob ardal.

Mae holiadur i bob rhiant ar gychwyn y broses lle gofynnir a fu iddynt deimlo pwysau gan yr ysgol i addysg eu plant gartref. Hyd yma nid oes unrhyw ymateb negyddol wedi bod i'r cwestiwn hwn.

Blaenoriaethau 18/19

- Cynnal grwpiau cymorth i rieni sydd yn dewis addysgu plant gartref. (Hyn yn arfer da yn Ynys Môn)
- Parhau i roi sylw i gywain a sicrhau cywirdeb data
- Adrodd ar gynnydd i dimau rheoli addysg yn rheolaidd

30. Addysg Gartref Plant Sâl

Mae 25 o ddisgyblion yn derbyn addysg gartref oherwydd salwch. Amlygir y rhaniad o ran ardaloedd isod.

		%
Arfon	9	36%
Meirion	6	24%
Dwyfor	3	12%
Môn	7	28%
	25	

Mae'r nifer yma'n sylweddol is na'r ffigwr ar yr un amser flwyddyn yn ôl lle'r adroddwyd fod 36 o ddisgyblion yn derbyn addysg gartref yng Ngwynedd yn unig. Mae'r gostyngiad o ganlyniad i gymedroli mynediad i'r gwasanaeth yn llawer tynnach, a newid mewn polisi yn CAMHS sydd yn ffafrio cefnogi disgyblion yn ôl i addysg.

Swyddogion Pecyn 25 sydd yn darparu mwyafrif yr oriau i'r disgyblion yma. Fodd bynnag mae'r gwasanaeth yn talu am athrawon llanw mewn sefyllfaoedd lle na ellir yn ymarferol gael swyddog i weld y disgybl yn amserol.

31. EOTAS

Mae niferoedd EOTAS 17/18 y ddau awdurdod yn debygol o fod yn is na'r cymedr cenedlaethol. Yng Ngwynedd mae 37 o ddisgyblion ar y gofrestr hon o gymharu â 38 y flwyddyn flaenorol. Yn Ynys Môn mae 29 o ddisgyblion ar y gofrestr o gymharu â 40 yn y flwyddyn flaenorol. Er ei bod yn anodd bod yn bendant yr ydym yn rhagweld y bydd hyn oddeutu 2.2 o bob mil o blant yng Ngwynedd a 2.5 o bob mil yn Ynys Môn fydd yn sylweddol is na'r cymedr cenedlaethol o 3 o bob mil o blant.

Er i ni lwyddo i leihau'r rhestr yn sylweddol fe fu i ni orfod galw am adnodd ychwanegol i ddelio â disgyblion a oedd allan o addysg ers peth amser yn Ynys Môn. Mae'r mwyafrif a oedd ar y rhestr tymor yr haf wedi llwyddo i fynd yn ôl i'r ysgol neu o fewn darpariaeth Pecyn 25 fodd bynnag mae 14 yn derbyn addysg gartref drwy Swyddogion Pecyn 25, tiwtoriaid cartref neu gyfuniad o'r ddau.

Gyda dros hanner y disgyblion yma'n flwyddyn 11 yr ydym yn rhagweld y byddwn yn medru dygymod a'r gweddill o fewn yr adnoddau sydd ar gael o Fedi 2018 ymlaen.

Mae'r disgyblion yn cael mynediad i ystod eang o bynciau drwy'r uned gyfeirio. Fodd bynnag mae natur anghenion y plant yn golygu eu bod yn dewis nifer cyfyngedig o bynciau.

Blaenoriaethau 18/19

- Cau'r rhestr "Legacy Ynys Môn" a darparu addysg i'r disgyblion yma drwy Swyddogion Pecyn 25 yn unig
- Sicrhau fod pob disgybl yn cael mynediad i ystod eang o ddarpariaethau

32. Symud Drwy Drefniant / Trosglwyddo

Mae'r polisi symud drwy drefniant wedi ei adolygu ac wedi ei drafod yn y grwpiau strategol. Bellach mae cymal pendant o ran trosglwyddo dyraniad y pen ac fe fydd cyllid y pen yn dilyn y plentyn os yw'r lleoliad newydd yn llwyddiannus.

Yn ogystal â pholisi symud drwy drefniant mae'r gwasanaeth wedi llunio polisi trosglwyddo dyraniad y pen i ddisgyblion sydd â heriau yn y maes cynhwysiad. Trafodwyd a derbyniwyd y ddau bolisi yn y grwpiau strategol uwchradd.

Bydd y ddau bolisi yn gymorth i sicrhau fod disgyblion yn trosglwyddo'n brydlon o un ysgol i'r llall a sicrhau fod Symud Drwy Drefniant yn cael eu ffafrio fel y drefn o symud disgyblion lle bo heriau cynhwysiad.

33. Diogelu

Mae'r Swyddog Diogelu'n gwasanaethu ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn ers diwedd Hydref 2017.

Mae'r calendr y swyddog yn amlygu eu bod yn gweithredu i Ynys Môn 3 o bob 5 diwrnod, er mae'n bwysig nodi nad yw'n ffisegol yn Ynys Môn am gyfwerth a 3 diwrnod o bob wythnos. Mae nifer uchel o ymweliadau diogelu cyn arolwg wedi eu cynnal yn Ynys Môn, 15 o gymharu â dim ond 2 yng Ngwynedd.

Mae awdurdod Ynys Môn yn trefnu ymweliadau cyn ymweliad Estyn i bob ysgol.

Mae'r ymweliadau'n tynnu oddi ar gapasiti y swyddog i hyfforddi a chynnig cefnogaeth brydlon i ysgolion.

Llwyddiannau

- Darparu hyfforddiant lefel 1 a 2
- Cyflwyno'r Pecyn Diogelu
- Darparu cefnogaeth arbenigol yn brydlon i ysgolion
- Cynrychioli'r ddwy adran mewn cyfarfodydd ymchwilio

Meysydd sydd angen sylw

- Diffyg cyd bwysedd amser rhwng Gwynedd ac Ynys Môn.
- Diffyg capasiti i wneud gwaith gweinyddol
- Ansawdd adroddiadau ymweld ag ysgolion
- Diffyg eglurdeb o ran cyfrifoldebau diogelu

Blaenoriaethau 18/19

- Cytuno ar raglen waith
- Adolygu'r drefn Hunan Arfarnu Cynradd ac Uwchradd

34. Hyfforddiant ACE's

Gyda nawdd Teuluoedd yn Gyntaf gwasanaethau plant Gwynedd ac Ynys Môn cafwyd cyfle ar arbennig i ysgolion dderbyn hyfforddiant ar ACEs. Hyfforddiant ar ACEs (Adverse Childhood Experiences), cynllun diddorol sydd amlygu effeithiau hir dymor profiadau yn gynnar ym mywydau plant.

Mae ACEs yn rhywbeth y mae'r llywodraeth yn awyddus i ysgolion feithrin dealltwriaeth holl staff ynddo gan ei fod yn cyd fynd a'r ffocws ar lesiant yn y cwricwlwm newydd.

Cyd gynlluniwyd yr hyfforddiant fel bod ysgolion yn;

- meithrin dealltwriaeth o ACEs
- medru cynnal hyfforddiant ysgol gyfan yn y maes (dim mwy na 30munud)

Mr Andrew Bennett (hyfforddwr annibynnol) fu gyflwyno'r cwrs. Yr oedd Andrew eisoes wedi gweithio ag ystod eang o wasanaethau yn Ynys Môn ac er mwyn hyrwyddo dilyniant gofynnwyd iddo ddarparu'r hyfforddiant i ysgolion.

Bu i 13 o ysgolion Ynys Môn a 36 o ysgolion Gwynedd fanteisio ar y cyfle. Roedd adborth yr hyfforddiant yn gadarnhaol.

35. Plant Mewn Gofal

Mae'r gwasanaeth wedi cyd gordio'r grant PMG eleni ar gyfer Gwynedd ac Ynys Môn. Fel rhan o'r cynlluniau lleol mae pob Ysgol Uwchradd wedi cychwyn ar y cynllun Ysgolion sydd yn Meithrin tra bo chwe ysgol gynradd (tair ymhob awdurdod) wedi cael grant i sefydlu Grwpiau Meithrin o'r newydd. Yn ogystal mae holiaduron wedi'u dosbarthu drwy'r gwasanaethau plant i dros 45 o blant (30 Gwynedd /15 Ynys Môn).

Fel rhan o'r cynllun bu i ni awdurdodi £35,000 o wariant ar ddarpariaeth ychwanegol unigol i blant mewn gofal gyda £23,000 yn cael ei gytuno yng Ngwynedd a £12,000 yn Ynys Môn. Mae'r ysgolion wedi buddsoddi mewn ystod eang o ddarpariaethau anstatudol.

Mae'r fforwm ymddygiad yn adrodd fod 40% o'r disgyblion sydd wedi eu cyfeirio yn blant mewn gofal, hyn o gymharu â 15% yng Ngwynedd.

Llwyddiannau

- Cynlluniau strategol yn y maes Magwraeth
- Wedi defnyddio'r cyllid yn llawn
- Perthynas weithio strategol a GwE

Meysydd sydd angen sylw

- Diffyg mewnbwn y swyddogion cyswllt addysg
- Cyfrifoldeb am ansawdd addysg PMG
- Diffyg pwynt cyswllt ymarferol i'r ddau awdurdod efo GwE

Blaenoriaethau 18/19

- Adolygu'r swydd Swyddog Cyswllt Addysg PMG
- Adolygu defnydd strategol y grant PMG i'r maes ymddygiad.

Ar gyfer y flwyddyn arianol nesaf awgrymir fod cyfrifoldeb am y grant hwn yn cael ei roi yn ol i'r awdurdodau unigol ond ein bod yn parhau a'r cynllun Meithrin.

36. Saesneg fel Iaith Ychwanegol

Mae'r gwasanaeth wedi cynnal 2 fforwm mynediad, dyma'r tro cyntaf i lwyth gwaith y gwasanaeth hwn gael ei flaenoriaethu ers sefydlu'r gwasanaeth. Mae'r gwasanaeth yn cefnogi 21 o ieithoedd gwahanol.

Mae 138 o ddisgyblion wedi eu cyfeirio at y ddau fforwm. Amlygir isod y gwahaniaeth o ran ardaloedd.

	Nifer	%	Cynradd	% Cynradd	Uwchradd	% Uwchradd
Arfon	100	72%	57	57%	43	43%
Dwyfor	14	10%	10	71%	4	29%
Môn	20	14%	13	65%	7	35%
Meirion	4	3%	1	25%	3	75%

Mae mwyafrif y gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn Arfon (72%). Mae'r sector gynradd yn hawlio 59% o'r gwasanaeth yn ei gyfanrwydd.

Darperir gwasanaeth i 19 o ysgolion. Gyda dim ond 5 ohonynt yn Ysgolion Uwchradd.

Mae'r gwasanaeth wedi amlygu pecynnau ymyrraeth clir sydd ar gael i bob ysgol.

Defnyddir graddfa A i D ar gyfer mesur cynnydd. Byddwn yn adrodd yn fanwl ar ganrannau cynnydd yn y fforwm tymor yr haf.

Llwyddiannau

- Sefydlu trefn fforwm clir ar gyfer derbyn cyfeiriadau.
- Amlygu pecynnau gwaith / cefnogaeth all y gwasanaeth eu cynnig.

Meysydd sydd angen sylw

- Rhai ysgolion ddim yn ymwybodol o'r gwasanaeth sydd ar gael ac felly'n peidio cyfeirio.
- Diffyg cyfleoedd i hyfforddi o fewn ysgolion.
- Diffyg sicrwydd cyllidol.

Blaenoriaethau 18/19

- Adolygu'r angen am y gwasanaeth
- Ymchwilio i fodelau darparu amgen.
- Sicrhau ffynhonnell gyllidol gynaliadwy i'r dyfodol

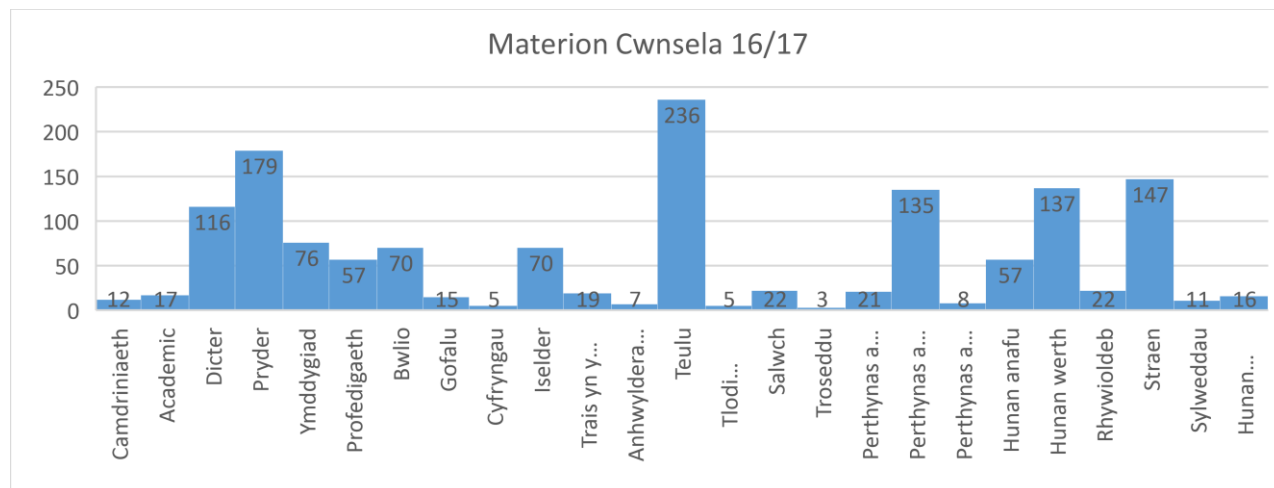
37. Cwswela

Mae'r gwasanaeth cwswela yn cefnogi 376 o ddisgyblion yn y sector Uwchradd.

Mae niferoedd y cyfeiriadau cynradd yn parhau i godi gyda 18 o gyfeiriadau newydd eleni.

Mae hwn yn wasanaeth cyfrinachol fodd bynnag cesglir data ar y math o heriau y mae'r bobl ifanc yn eu trafod yn ystod y sesiynau. Defnyddir graddfa i fesur effaith y gwasanaeth. Bydd hyn yn cael adrodd arno'n flynyddol.

		%
Arfon	153	41%
Dwyfor	74	20%
Meirion	47	13%
Ynys Môn	102	27%
	376	

Mae gan y gwasanaeth restr aros o'n agos i 100 ar hyn o bryd ac mae hyn yn achosi pryder.

Byddwn yn edrych ar fodel cymedroli ar gyfer y gwasanaeth, gyda threfn Conwy yn fodel y byddwn yn ei graffu ymusg nifer o rai eraill.

Llwyddiannau

- Mae'r tîm cwnsela'n teimlo'n rhan o'r gwasanaeth cynhwysiad.
- Mae ysgolion yn cyfeirio'n rheolaidd a chywir i'r gwasanaeth
- Mae ysgolion cynradd wedi cychwyn cyfeirio'n gywir.

Meysydd sydd angen sylw

- Rhestrau aros yn y mwyafrif o ysgolion
- Diffyg blaenoriaethu achosion
- Diffyg cyswllt gyda gwasanaeth CAMHS

Digwyddiad Datgelu Data

Yn ystod y tymor yma bu i'r gwasanaeth fod yn gyfrifol am ryddhau data cyfrinachol i aelod o'r cyhoedd mewn camgymeriad. Mae'r achos wedi ei gyfeirio ymlaen Comisiynydd Gwybodaeth ac mae'r aelod o staff wedi ei disgyblu.

38. Ymddygiad

Ymyrraeth Gynnar

Mae'r fforwm ymddygiad cynradd yn trafod anghenion ymddygiadol plant bob hanner tymor. Mae'r fforwm ymddygiad yn weithredol ers dwy flynedd yng Ngwynedd. Dim ond dwywaith y bu i ni gynnal fforwm ymddygiad Ynys Môn hyd yma gyda'r diweddaraf bythefnos yn ôl.

Pwrpas y fforwm ydi trafod ymateb y tîm ymyrraeth gynnar, a sicrhau fod y ddarpariaeth a gynigir yn cael ei weithredu a'i fod yn effeithiol.

Mae ystod eang o becynnau y gall y tîm eu cynnig drwy'r athrawon arbenigol, uwch gymorthfeydd ymestyn allan, tîm seicoleg ac ystod eang asiantaethau eraill gan gynnwys gwasanaethau plant, Gyda'n Gilydd a Thîm o Amgylch y Teulu.

Mae'r Swyddogion Ansawdd yn ymateb i bryderon am ddiffyg ymateb ysgolion unigol neu ddiffygion mewn ansawdd y ddarpariaeth sydd mewn lle.

Amlygir isod nifer y disgyblion sydd yn agored i'r fforwm ymddygiad.

		%
Arfon	149	52%
Meirion	47	16%
Dwyfor	54	19%
Môn	37	13%
	287	

Mae penodiadau diweddar wedi sicrhau fod lefel staffio addas i'r timau ymyrraeth gynnar ar gyfer y ddau awdurdod. Mae Athrawes Arbenigol ac Uwch Gymhorthydd Ymestyn Allan yn Ynys Môn bellach, er bod yr Athrawes wedi bod i ffwrdd yn sâl am y tymor cyntaf.

Mae'r Uwch Athrawes ymyrraeth gynnar wedi cynnig goruchwyliaeth / llanw dros gyfnod salwch yr athrawes.

Mae dros 40% o'r disgyblion a gyfeiriwyd at sylw'r fforwm ymddygiad yn Ynys Môn yn blant mewn gofal.

39. MAPA

Mae'r tîm ymyrraeth gynnar wedi hyfforddi 101 o staff yn MAPA, hyfforddiant sylfaenol mewn rheoli ymddygiad ymosodol gwirioneddol neu bosib. Mae'r hyfforddiant hwn yn cael ei gydnabod fel hyfforddiant addas cyn gorfod ffrwyno. Mae 65 o staff ysgolion Gwynedd a 36 o staff ysgolion Ynys Môn wedi manteisio ar yr hyfforddiant.

Mae 6 o'r tim bellach wedi ei hyfforddi i fod yn hyfforddwyr. Gellid cael mynediad i'r hyfforddiant drwy'r fforwm ymddygiad.

Mae'r polisi grym rhesymol wedi ei addasu mewn ymateb i gynnwys yr hyfforddiant ac fe fydd hwn yn cael ei rannu ag ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn cyn diwedd y tymor drwy'r hwb polisiau.

40. Canolfannau CA2/3 (Llechen Lan)

Cofrestrwyd darpariaeth CA2/3 a Phhecyn 25 fel portffolio o unedau cyfeirio yn Rhagfyr 2017. Bydd y ddarpariaeth yn cael eu harolygu o fewn 18 mis.

Mae canolfan Tŷ'r Ysgol y Moelwyn yn agored ers Ionawr 2018. Mae canolfan Caergybi a Penygroes yn agor wedi'r Pasg.

Mae'r staff wedi derbyn hyfforddiant trylwyr gyda sylw dwys i'r meysydd canlynol wedi ei roi.

Mae 4 o ddisgyblion yng Nghanolfan Tŷ'r Ysgol y Moelwyn gyda 2 i gychwyn yn y ddwy ganolfan arall wedi'r Pasg.

Mae pob disgybl wedi cael eu harsylwi o fewn y prif lif am gyfnod cyn cychwyn yn ganolfan. Bydd cynlluniau manwl ar gyfer dychwelyd yn ol i'r ysgol pan fod disgyblion yn barod.

Llwyddiannau

- Mae gan y gwasanaeth leoliadau penodedig safonol sydd yn golygu fod y ddarpariaeth ar gyfer dysgwyr bregus Gwynedd ac Ynys Môn wedi gwella'n sylweddol.
- Mae systemau cyfeirio/mynediad, adolygu a thracio cynnydd dysgwyr yn ei lle
- Canran presenoldeb disgyblion(UCD) yn 100% a'u data ymgysylltu'n dynodi gwelliant arwyddocaol.
- Disgyblion yn datgan eu bod yn teimlo'n hapus, yn saff ac eu bod yn gwneud cynnydd.
- Staff wedi eu penodi a phob un a swydd ddisgrifiad, ac wedi cwblhau rhaglen hyfforddiant cychwynnol, golyga hyn eu bod yn llawer mwy hyderus yn eu gwaith.
- Trefn gyfeirio yn dilyn argymhelliad y fforwm ymddygiad yn sicrhau trefn ac atebolrwydd i'r broses mynediad
- Trefn mesur gwaelodlin cyrhaeddiad dysgwyr yn ei lle er mwyn tracio cynnydd.

Meysydd sydd angen sylw

- Sicrhau fod pob ysgol a chymuned y gwasanaeth yn ymwybodol o'r drefn/prosesau cyfeirio/mynediad.
- Grymuso ymhellach y drefn o fesur gwaelodlin a chynnydd dysgwyr
- Gweithdrefnau ail integreiddio disgyblion i'r prif lif.
- Penodi staff tymor hir yn dilyn dirwyn i ben ymchwiliad Brynffynnon
- Ymweliadau Mônitro ansawdd (gwersi a gwaith y dysgwyr)

Blaenoriaethau 18/19

- Sicrhau fod y ddarpariaeth yn Estyn barod
- Sicrhau fod Hunan Arfarniad cyflawn erbyn diwedd y flwyddyn academiaidd
- Sicrhau fod pob disgybl yn cyrraedd ei botensial.

41. Pecyn 25

Mae P25 yn weithredol dros y ddwy sir ers Mis medi 2018, gyda niferoedd cynyddol wedi eu cyfeirio o'r ysgolion ar gyfer y pecyn addysg hwn. Mae 54 o ddisgyblion ar y rhestr gyfredol gyda 20 Ynys Môn 34 Gwynedd. Mae 13 o'r disgyblion yma ar y pecyn oherwydd salwch.

Mae staff P25 yn cynnig darpariaeth wedi ei deilwra yn arbennig ar gyfer y disgyblion unigol, gyda nifer uchel, bron pawb yn astudio pynciau craidd a chymwysterau amrywiol addas eraill.

Mae'r staff yn hyderus yn ei gwaith ac wedi ymroi i raglen hyfforddiant pwrpasol er mwyn eu galluogi i wella'r ddarpariaeth ymhellach mewn canolfannau 'pop up' amrywiol dros y ddwy sir.

Er llwyddiannau'r ddarpariaeth mae'n bwysig nodi fod y ddarpariaeth o dan straen sylweddol. Mae'r niferoedd wedi bod yn uchel eleni ac o ganlyniad nid yw wedi bod yn bosib bob amser cynnig y 25 awr sydd yn statudol.

Mewn ymateb i hyn yr ydym yn cynnig dynodi uchafswm nifer y dysgwyr y gall y gwasanaeth ddarparu ar ei gyfer. Pe byddai'r galw yn uwch na'r rhif yma fe fydd rhaid penodi staff ychwanegol gyda'r gost yn dod o gyllidebau ysgolion y flwyddyn ganlynol. Bydd rhaid ymgynhori a'r ysgolion ar hyn.

Llwyddiannau

- Trefniadau diogelwch a phrosesau clir a dealladwy wedi eu hadnabod ar gyfer pob canolfan
- Disgyblion yn teimlo'n hapus ac yn ddiogel
- Nifer gwaharddiadau penodol yn isel iawn (6 diwrnod yn unig)
- Canran presenoldeb yn dangos cynnydd yn erbyn data blaenorol y dysgwyr yn y ddwy sir.
- Prosesau mynediad a chyfeirio clir yn ei lle sydd wedi gwella dealltwriaeth pawb o'r hyn sy'n cael eu cynnig.

Meysydd sydd angen sylw

- Niferoedd uchel yn ei gwneud hi'n anodd diwallu anghenion pob disgybl
- Grymuso ymhellach y drefn o fesur gwaelodlin a chynnydd dysgwyr
- Penodi staff tymor hir a sicrhau rhaglen hyfforddiant pellach
- Ymweliadau Monitro ansawdd (gwersi a gwaith y dysgwyr)

Blaenoriaethau 18/19

- Sicrhau fod y ddarpariaeth yn Estyn barod
- Sicrhau fod Hunan Arfarniad cyflawn erbyn diwedd y flwyddyn academiaidd

- Sicrhau bod y gyllideb yn caniatáu i'r gwasanaeth ddiwallu anghenion niferoedd cynyddol o ddysgwyr (lefel staffio)
- Sicrhau fod pob disgybl yn cyrraedd ei botensial.

42 Gwaharddiadau

42.1 Uwchradd

Mae lefel gwaharddiadau penodol yn cymharu'n ffafriol a'r flwyddyn flaenorol.

	Gwaharddiadau Penodol 17/18
Gwynedd	72
Ynys Môn	24

Yn ystod y flwyddyn academiaidd dim ond 1 gwaharddiad parhaol sydd wedi ei gofnodi yng Ngwynedd gyda Ynys Môn yn adrodd ar 0 gwaharddiad parhaol.

42.2 Cynradd

Mae lefel gwaharddiadau penodol ychydig yn uwch na'r flwyddyn flaenorol.

	Gwaharddiadau Penodol 17/18
Gwynedd	35
Ynys Môn	7

Nid oes yr un gwaharddiad parhaol wedi ei gofnodi yn ysgolion cynradd Gwynedd ac Ynys Môn. Fodd bynnag mae'n bwysig nodi fod 3 ysgol yn ardal Bangor wedi cychwyn y broses ond wedi dirwyn y broses i ben yn dilyn dewis riant i symud ei phlentyn.

Mae gwaith sylweddol er mwyn lleihau'r niferoedd gwaharddiadau parhaol. Mae'r gwasanaeth yn cael ei roi mewn lle anodd lle bo'n rhaid ystyried effaith ystadegol y gwaharddiad yn erbyn barn y Pennaeth, dymuniad rhieni ac yn bwysicach lles y disgybl.

Llwyddiannau

- Sefydlu trefn electroneg o gasglu data gwaharddiadau
- Fforwm ymddygiad cynradd yn rhoi ffocws ar weithredu cyn gwahardd
- Ymateb prydlon y gwasanaeth wedi lleihau nifer gwaharddiadau parhaol yn sylweddol

Meysydd sydd angen sylw

- Diffyg cysondeb rhwng ysgolion cyn gwahardd yn benodol neu'n barhaol

Blaenoriaethau 18/19

- Ymgynghori a chyflwyno arweiniad i ysgolion ar pryd mae'n rhesymol i wahardd
- Ymchwilio i'r defnydd o bwerau awdurdod lle bo ysgolion yn gwahardd heb reswm digonol

- Adolygu targedau gwahaddiadau parhaol a phenodol i fod yn rhai realistig

43. Egwyddorion Meithrin

Mae'r gwasanaeth cynhwysiad wedi sefydlu partneriaeth waith gyda'r Rhwydwaith Meithrin (Nurture Group Network). Golyga hyn ein bod yn byw gwerthoedd Meithrin ym mhob agwedd o'n gwaith gan gynnwys gweithredu ysgol, tîm ymyrraeth gynnar, darpariaethau ysgol, canolfannau CA2/3 a Phecyn 25.

Fel rhan o'r bartneriaeth yma yr ydym wedi blaenoriaethu cyllid y cynllun Plant Mewn Gofal eleni i sefydlu mwy o grwpiau Meithrin a sicrhau fod pob ysgol uwchradd yn datblygu i fod yn Ysgolion sydd yn Meithrin.

Er mwyn sicrhau parhad y cynllun blaengar yma yr ydym wedi sefydlu is grŵp rheoli ar gyfer Meithrin sydd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r ysgolion a'r Rhwydwaith Meithrin. Mae Uwch Seicolegydd Cynhwysiad yn cyd gordio'r cynllun gan sicrhau fod yr ysgolion yn cyrraedd y nod o fod yn ysgolion sydd yn meithrin.

Blaenoriaethau 18/19

- Llunio cynllun meithrin hir dymor sydd yn gynaliadwy heb grant plant mewn gofal
- Sicrhau fod Hunan Arfarniad cyflawn erbyn diwedd y flwyddyn academiaidd

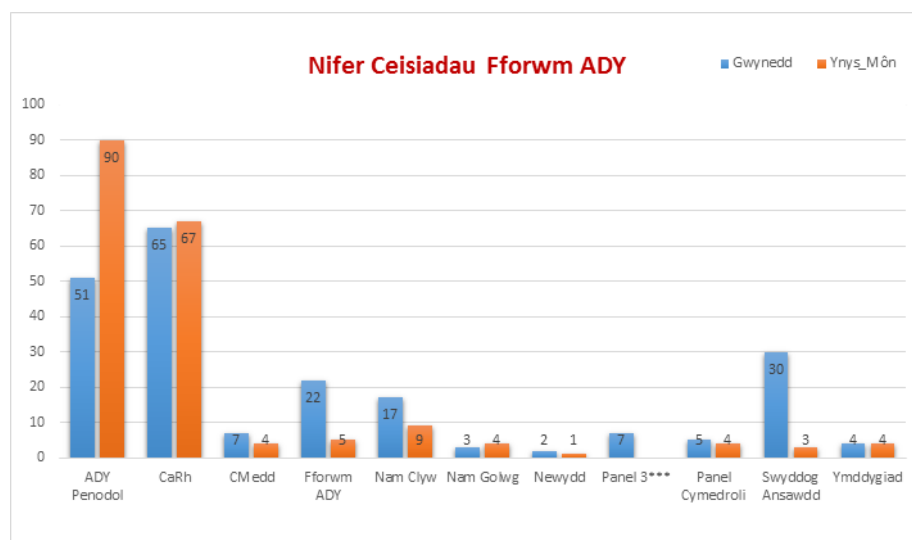
44. Adroddiad Gryno ar Berfformiad y Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol

Mae'r Gwasaneth yn weithredol ers mis Medi 2017, a bellach mae 2 Fforwm ADY wedi cael ei gynnal.

O'r tabl isod gwelir fod y Gwasanaethau wedi cynnig darpariaeth i 353 o ddisgyblion Môn a Gwynedd. Mae hyn wedi bod yn sialens i rai Gwasanaethau, er hyn o gymharu Tabl Fforwm Tachwedd a Chwefror gwelir bod gostyngiad yn nifer y ceisiadau i'r Fforwm. Un o brif bryderon Margaret Davies, Estyn oedd y byddai'r Gwasanaethau yn cael eu llethu â cheisiadau, ond dengys ar hyn o bryd nad yw hyn yn digwydd.

(Gweler adroddiadau unigol pob Gwasanaeth)

Fforymau ADY

Fforwm mis Tachwedd

Gwasanaeth	Gwynedd	Ynys Môn	Cyfanswm
ADY Penodol	43	79	122
Cyfathrebu a Rhyngweithio	54	59	113
Corfforol/Meddygol	6	4	10
Nam Clyw	10	6	16
Nam Golwg	0	1	1
Newydd	2	0	2
Panel 3***	7	0	7
Panel Cymedroli	5	4	9

Swyddog Ansawdd	24	2	26
Ymddygiad	4	2	6
Cyfanswm siriol	155	157	312

Fforwm mis Chwefror

Gwasnaethau	Gwynedd	Ynys Môn	Cyfanswm
ADY Penodol	8	11	19
Cyfathrebu a Rhyngweithio	9	8	17
Corfforol Meddygol	1	0	1
Nam Golwg	1	0	1
Newydd	0	1	1
Swyddog Ansawdd	6	1	7
Ymddygiad	0	2	2
Cyfanswm sirol	25	23	48

45. Prif Flaenoriaeth y Gwasanaeth

45.1 Mesurydd

O dan arweiniad y Prif Seicolegydd penderfynwyd y bydd y Gwasanaethau i gyd yn defnyddio un mesurydd sef TOMS, ynghyd â phrofion arbenigol. Mae hyfforddiant wedi ei gynnig a bydd yn y mesurydd yma yn cael weithredol o hyn allan.

45.2 Hyfforddiant

Mae'r Gwasanaeth ADY yn mynd rhagddi i fapio hyfforddiant y gall pob Gwasanaeth ei gynnig i'r ysgolion.

45.3 Ragio

Ar 21/3/18 bydd gweithdy llunio meiniprawf ragio ysgolion gany Gwasanaethau a bydd hwn yn bwydo i Crynodeb Ragio ADY fydd gan arweiniad y Swyddogion Ansawdd.

45.4 PLASC

Rhoddir blaenoriaeth gan y Swyddogion Asawdd i hyfforddi ysgolion ac aelodau o'r Gwasanaethau ar sut i fynd ati i ddyfarnu cod PLASC i ddisgyblion.

45.5 Paratoi at y Ddedfwriaeth Newydd

Sicrhau bod pob ysgol yn Môn a Gwynedd gyda Map Darpariaeth ADY a CH cyfredol gyda meiniprawf clir ar gyfer mynediad a gadael pob darpariaeth a gynigir gan yr ysgol.

Sicrhau bod pob ysgol yn defnyddio Dull Person Ganolog wrth gynnal cyfarfodydd gyda rhieni yn hyderus a meintiol.

Sicrhau bod pob Cydlynnydd newydd yn derbyn hyfforddiant CDU a Dull Person Ganolog.

46. Gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio

Uwch athrawes Arbenigol	Athrawon Arbenigol	Uwch Gymorthyddion Arbenigol (Lefel 4)	Cymhorthyddion Arbenigol (Lefel 3)	Cymhorthydd (Lefel 2)
0.8	6.2	4	9	1

1 Canolfan Cyfathrebu a Rhyngweithio (Coed Mawr)

4 Canolfan Anhwylderau Iaith (Dolbadarn, Bro Hedd Wyn, Cymerau, Llandegfan)

Crynodeb:-

Mae'r Gwasanaeth Cyfathrebu a Rhyngweithio yn cefnogi ysgolion i gyfoethogi sgiliau iaith, cyfathrebu a rhyngweithio gan gynnig gwasanaeth graddoledig pan fo anawsterau oherwydd oediad, anhwylder neu awtistiaeth yn amharu ar ddatblygiad yn y meysydd hyn.

Mae'r tîm yn cefnogi 450 o ddisgyblion

Gwasanaeth yn cynnig 5 lefel o ymyrraeth yn ddibynnol ar anghenion unigolion:-

- Athrawon arbenigol - asesiad o anghenion a hyfforddiant
- Uwch gymhorthydd Arbenigol (Awtistiaeth) - cymorth i weithredu strategaethau addas.
- Cymhorthydd arbenigol (Iaith) - cymorth i gyflawn targedau / cynnal grwpiau.
- Canolfannau Anhwylder Iaith - lleoliad arbenigol ar gyfer plant Cyfnod Sylfaen sydd ag anhwylderau iaith
- Canolfan Cyfathrebu a Rhyngweithio- lleoliad arbenigol ar gyfer plant Cyfnod Sylfaen sydd ag anawsterau rhyngweithio.

Mae achosion yn cael eu trafod yn rheolaidd pob 6 wythnos mewn cyfarfodydd ardal.

Llwyddiannau:-

Aelodau newydd y tîm wedi eu hanwytho a'u hyfforddi ac yn gweithio yn eu hardaloedd i gefnogi ysgolion.

Wedi sefydlu cyfarfodydd ardal - sydd yn cyd-fynd ar strategaeth ADYaCh . Cyfarfod aml asiantaethol i drafod cynnydd ac addasrwydd cefnogaeth disgyblion ac ysgolion o fewn ardal. Yn y cyfarfodydd ceir Seicolegydd Addysg, Swyddog Ansawdd Therapyddion Iaith a Lleferydd, aelodau o'r timau ADP a Chynhwysiad.

Cydweithio'n agos gyda Therapyddion Iaith a Lleferydd ac yn y broses o gyfuno'r ddau dîm i greu un Gwasanaeth.

Wedi sefydlu ac agor 2 Ganolfan newydd ers Mis Medi - un Cyfathrebu a Rhyngweithio ym Mangor ac un Anhwylder Iaith yn Llandegfan. Bellach mae gan y gwasanaeth 5 canolfan arbenigol.

37 o blant yn derbyn lleoliad mewn canolfan arbenigol ar hyn o bryd - 7 wedi gadael yn y ddau dymor diwethaf gyda'r bwriad o integreiddio 9 arall ar yn ô li brif lid ar ôl y Pasg.

Aelodau'r gwasanaeth wedi cael hyfforddiant TOMS (Therapy Outcome Measures) er mwyn monitro cynnydd unigolion a chynllunio darpariaeth addas.

Basdata wedi ei sefydlu a gwybodaeth yn cael ei ddiwygio'n ddyddiol fel bo angen. Defnyddir y babsdata i dracio cynnydd ac i flaenoriaethu adnoddau staffio.

Yr hyn sydd angen ei flaenoriaethu:-

Mae angen diwygio Meini Prawf (mynediad a chau) i gyd-fynd gyda defnyddio TOMs. Angen diwygio meini prawf ar gyfer y gwahanol lefelau o gefnogaeth yn y gwasanaeth (nawr ein bod yn uno gyda gwasanaeth ThiaLI).

Yn y broses o dreialu 'triage' gyda Therapyddion Iaith a Lleferydd yn Nwyfor - er mwyn blaenoriaethu ymyraethau a chategoreiddio angen.

Gwella trefniadau o fonitro perfformiad.

Creu hyfforddiant o'r newydd ar y cyd â Therapyddion Iaith a Lleferydd

Beth fydd wedi ei gyflawni erbyn Gorffennaf 2018:-

Y gobaith ydi cyflawni'r hyn yr ydym wedi ei flaenoriaethu erbyn Gorffennaf 2018.

47. Gwasanaeth ADY Penodol

Uwch Athrawes	Athrawon arbenigol	Cymorthyddion Arbenigol (lefel 3) 32.5 awr
0.9	3.4	3.0

Crynodeb

Y tîm – yn dilyn strwythur newydd - ar hyn o bryd yn cefnogi 132 o ddisgyblion. Nifer o geisiadau wedi ei dderbyn hyd yma wedi bod yn heriol.

Llwyddiannau

Y tîm wedi sefydlu rôl cymorthyddion o fewn y gwasanaeth. Cymorthyddion newydd wedi cael eu hanwytho a'u cefnogi / hyfforddi gan athrawon y tîm.

Y gwasanaeth yn strwythuro'r broses o sut i gefnogi disgyblion yn ddibynnol ar anghenion yr unigolyn.

Coladu/ creu adnoddau canolig o fewn y gwasanaeth.

Y gwasanaeth yn edrych ar ddefnydd o asesiadau safonol ac ansafonol o fewn y gwasanaeth.

Aelodau o'r gwasanaeth wedi mynychu hyfforddiant TOMS - i gofnodi mesuryddion cyn ac ar ôl mewnbwn y gwasanaeth.

Yr hyn sydd angen ei flaenoriaethu

Sicrhau dealltwriaeth o'r mathau o wasanaeth y gall ADY Penodol ei gynnig

Meini prawf mynediad y gwasanaeth

Meini prawf gadael y gwasanaeth.- cefnogaeth / argymhellion i ddisgyblion lle nad oes tystiolaeth o gynnydd yn dilyn mewnbwn arbenigol y gwasanaeth.

Bas data'r gwasanaeth yn weithredol.

Cyfarfodydd ardal neu wasanaeth i drafod disgyblion - cynnwys seicolegydd addysg a'r Swyddogion Ansawdd.

Ymateb fel gwasnaeth i'r angen yn ôl nifer o geisiadau yn hytarch na'n ddaearyddol- fel bo cysondeb yn llwyth gwaith aelodau'r tîm.

Arweiniad datbylygiadol rheolaidd gan y Prif Seicolegydd.

Beth fydd wedi ei gyflawni erbyn Gorffennaf 2018

Eglurder ar y Gwasnaeth gan ysgolion

Meiniprawf wedi eu ddiwygio.

48. Gwasanaeth Corfforol / Meddygol

Uwch Athrawes	Athrawon arbenigol	Cymorthyddion Arbenigol (lefel 4) 32.5 awr	Asesydd risg plant – symud a thrin
0.9	1.0	1.0	1.0

Crynodeb

Y tim ar ei strwythr newydd ar hyn o bryd yn cefnogi oddeutu 175 o ddisgyblion. Ysgolion / iechyd wedi cychwyn y broses o roi cais am wasanaeth drwy system Fforwm ers Mis Medi 2017.

Llwyddiannau

Y tim wedi penodi cymorthydd ac asesydd risg newydd o fewn y gwasanaeth. Cymorthydd newydd yn cael ei hanwytho a'i chefnogi/ hyfforddi gan athrawes y tim.

Asesydd Risg yn dilyn cwrs i gymhwyso fel 'asesydd risg symud a thrin' yn Llundain 26/2/8-02/03/18

Basdata newydd y gwasanaeth wrthi'n cael ei sefydlu a'i ddefnyddio i gofnodi data a cheisiadau fforwm

Bas data asesiadau risg wedi ei sefydlu.

Yr Uwch Athrawes wedi cychwyn cydweithio ag arbenigwyr iechyd i strwythuro cefnogaeth i ddisgyblion.

Yr hyn sydd angen ei flaenoriaethu

Sefydlu partneriaeth gyda'r Bwrdd Iechyd Lleol

Datblygu i ddefnyddio TOMS er mwyn asesu a chreu mesuryddion .

Cyfarfodydd gwasanaeth i drafod disgyblion – cynnwys seicolegwyr addysg, Swyddogion Ansawdd, cynrychiolydd o'r sector iechyd.

Beth fydd wedi ei gyflawni erbyn Gorffennaf 2018

Bas Data cyfredol gan y gwasanaeth.-

Meini Prawf wedi'w ddiwygio.

Cyfarfodydd gyda'r Gwasanaeth Iechyd wedi sefydlu i drafod achosion bob hanner tymor.

49. Nam Clyw

Uwch Athrawes	Athrawon arbenigol	Uwch Gymhorthydd arbenigol (lefel 4)	Cymorthyddion Arbenigol (lefel 3) 30 awr
0.9	1.1	1.0	1.0

Crynodeb

Y tîm ar hyn o bryd yn cefnogi dros a 200 o ddisgyblion (A a B), yn ogystal â 30 o ddisgyblion sydd wedi derbyn ymgynghoriad ac ar ein rhestr ' ysgol /iechyd i gysylltu os oes pryder - neu ddirywiad clyw' .

Ceisiadau yn cael eu derbyn o'r adran iechyd i'w drafod yn y Fforwm

Clinigau misol - aml asiantaethol lechyd/addysg i drafod achosion unigol.

Ymyrraeth y gwasanaeth yn seiliedig ar asesiadau Natsip- Gwasanaeth Gwynedd a Môn yn rhan o feincnodi cenedlaethol ac wedi cael ei addasu'n sylweddol.

Asesiadau safonol / ansafonol yn cael eu defnyddio yn gyson fewn y gwasanaeth i asesu'r plentyn cyfan

Gwasanaeth yn rhan o HOSS – Heads of Sensory Service Cymru gyfan i rannu arfer dda.

Gwasanaeth yn rhan o CHWSG - 'Children's Hearing Service Working Group'-

Llwyddiannau

Y tîm wedi sefydlu rôl cymorthyddion o fewn y gwasanaeth. Cymorthyddion newydd wedi cael eu hanwytho a'u cefnogi/ hyfforddi gan athrawon y tîm.

Y gwasanaeth yn strwythuro'r broses o gefnogi disgyblion yn ddibynnol ar anghenion yr unigolyn./ capasiti y gwasanaeth - ymyrraeth Natsip wedi ei addasu yn ôl capasiti presennol – gostyniad sylweddol yn ymyrraethau.

Basdata newydd y gwasanaeth wedi cael ei sefydlu a'i ddefnyddio i gofnodi data eang am bob disgybl a cheisiadau newydd o'r Fforwm

Aelodau o'r gwasanaeth wedi mynychu hyfforddiant TOMS - i gofnodi mesuryddion cyn ac ar ôl mewnbwn y gwasanaeth.

2 x Athrawon wedi cymhwyso eleni fel hyfforddwyr cwrs OLT – 'Nam Clyw'

Cymhorthyddion y gwasanaeth ar hyn o bryd yn dilyn cwrs OLT 'nam Clyw' o dan arweiniad yr athrawon.

Cydweithio ag asiantaethau gwirfoddol NDCS – ymweliad bws yn cael ei drefnu I ysgol Parc y Bont ac Ysgol David Hughes mis nesaf- cyfle i ddisgyblion nam clyw ddod at eu gilydd i gael gweithdai arbenigol a cyfle i 45 o ddisgyblion bob ysgol dderbyn sesiwn ' ymwybyddiaeth o fyddardod ' wedi'w deilwrio l'r angen.

Yr hyn sydd angen ei flaenoriaethu

Edrych ar fewnbwn y gwasanaeth o fewn ysgolion arbennig

Mireinio meinprawf mynediad y gwasanaeth- cyfeiriadau o iechyd i'r gwasanaeth ar dair haen ymyrraeth.

Asesu gwasanaeth yn erbyn 'safonau ansawdd 2015/16' – Natsip/ NDCS/ BATOD.

Rhaeadru hyfforddiant OLT i gymorthyddion disgyblion Nam Clyw ar draws Gwynedd a Môn.

50. Gwasanaeth Nam Golwg

Uwch Athrawes	Athrawon arbenigol	Uwch Gymhorthydd arbenigol (lefel 4)
0.9	2.6	2.0

Crynodeb

Y tîm ar hyn o bryd yn cefnogi 155 o ddisgyblion priflif.

Ceisiadau yn cael eu derbyn o'r adran iechyd i'w drafod yn y Fforwm

Ymyrraeth y gwasanaeth yn seiliedig ar asesiadau Natsip- Gwasanaeth Gwynedd a Môn yn rhan o feincnodi cenedlaethol.

Asesiadau safonol yn cael eu defnyddio yn gyson fewn y gwasanaeth i asesu plentyn.

Gwasanaeth yn rhan o HOSS – Heads of Sensory Service Cymru gyfan i rannu arfer dda.

Y gwasanaeth wedi buddsoddi yn fawr ar dechnoleg newydd - yn y broses o sefydlu canolfan y gwasanaeth – Hwb - i addasu ar ran disgyblion yn ganolig.- treialu'r drefn newydd - gyda 2 ysgol - Y Faenol - Cynradd acYsgol Friars - Uwchradd.

Llwyddiannau

Y gwasanaeth yn strwythuro'r broses o gefnogi disgyblion yn ddibynnol ar anghenion yr unigolyn / capasiti y gwasanaeth - ymyrraeth Natsip wedi ei addasu yn ôl capasiti presennol - ysgolion priflif ac ysgolion arbennig

Basdata newydd y gwasanaeth wedi cael ei sefydlu a'i ddefnyddio i gofnodi data eang am bob disgybl a cheisiadau newydd o'r fforwm

Aelodau o'r gwasanaeth wedi mynychu hyfforddiant TOMS - i gofnodi mesuryddion cyn ac ar ôl mewnbwn y gwasanaeth.

2 x Athrawon yn y broses o ddilyn cwrs hyfforddwyr cwrs OLT – 'Nam Golwg'

Sefydlu trefn ceisiadau'r gwasanaeth am offer arbenigol i ddisgyblion

Gwasanaeth yn sefydlu is-grŵp Gogledd Cymru o WAVIE (Welsh Association for VI Educators) - Cydweithio â Sarah Hughes, Cadeirydd y grŵp Cymru Gyfan i rannu arfer dda.

Yr hyn sydd angen ei flaenoriaethu

Ymateb i ofynion ysgolion arbennig y ddau Awdurdod Addysg

Sefydlu canolfan y gwasanaeth i addasu gwaith / braille disgyblion Nam golwg yn ganolog.

Asesu'r angen am wasanaeth swyddog symudedd i'r tîm.

Gwella cyswllt gydag adran iechyd.- rhannu adroddiadau – cyfloedd I cyfarfod yn aml asianatethol I drefod achosion.

Hyfforddiant OLT i gymorthyddion y gwasanaeth CJ a AH

Beth fydd wedi ei gyflawni erbyn Gorffennaf 2018

System cyfeirio drwy Fforymau wedi sefydlu

Y drefn newydd o ganolfan brailio/addasu gwaith wedi ei dreialu â dwy ysgol.

Athrawon arbenigol y gwasanaeth wedi cymhwyso fel hyfforddwyr cwrs OLT –Nam Golwg.

Eitem 7

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Dyddiad	19 Ebrill 2018
Teitl	Egwyddorion Addysg Addas i Bwrpas
Awdur	Garem Jackson, Pennaeth Addysg
Aelod Cabinet	Cynghorydd Gareth Thomas
Pwrpas	Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio barn y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar yr egwyddorion addysg arfaethedig fydd yn sail ar gyfer gwireddu gweledigaeth yr Adran Addysg a datblygu'r gyfundrefn er sicrhau addysg o ansawdd uchel i blant a phobl ifanc Gwynedd ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain.

1. CEFNDIR

- 1.1 Cyflwynwyd adroddiad gerbron y Cabinet ar 12 Gorffennaf 2016 yn gofyn am ganiatâd i ymgynghori gyda Llywodraethwyr ac ysgolion am addasrwydd yr egwyddorion cytunedig a fydd yn sylfaen i gyfundrefn addysg addas i bwrpas.
- 1.2 Yn sgil pryderon cynyddol a difrifol y Cabinet a'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau (ar y pryd) yn dilyn adroddiad y Ffederasiwn Cynradd ac ymgynghoriadau gydag ysgolion, nodwyd sawl mater yn yr adroddiad i'r Cabinet ynglŷn ag amodau Arweinyddiaeth sef:
 - bod nifer o'n hysgolion uwchradd a chynradd yn rhy fach i allu cynnig digon o amser i benaethiaid, uwch reolwyr a rheolwyr canol arwain yn effeithiol;
 - y gofynion sy'n gwrthdaro ar lawer o benaethiaid cynradd ble mae ganddynt hefyd ymrwymiad sylweddol i addysgu dosbarthiadau ochr yn ochr â'u swyddogaethau rheoli ac arwain;
 - anawsterau o ran recriwtio arweinwyr uwch reolaeth a rheolwyr canol mewn ysgolion uwchradd;
 - anawsterau o ran recriwtio penaeithiaid ar gyfer ysgolion cynradd;
 - diffyg ymgeiswyr o'r tu allan i ardal yr awdurdod lleol.
- 1.3 Cynhaliwyd cyfres o 18 o sesiynau galw heibio ar draws Gwynedd rhwng 7 Tachwedd ac 14 Rhagfyr 2016 er mwyn ymgysylltu â rhieni, staff, llywodraethwyr a'r gymuned yn ehangach ynglŷn â'r broses o ddatblygu egwyddorion newydd ar gyfer ysgolion Gwynedd fyddai'n ymateb i'r pryderon uchod.
- 1.4 Bu'r sesiynau galw heibio a gynhaliwyd ar draws Gwynedd yn llwyddiannus, gan esgor ar 335 o ymatebion i'r holiadur a luniwyd ar gyfer y broses ymgynghori.
- 1.5 Mae'r drafodaeth ynghlwm â datblygu egwyddorion sy'n cefnogi cyfundrefn addysg addas i bwrpas yn digwydd yng nghyd-destun Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif a Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion. Mae'r weledigaeth ar gyfer addysg a hyfforddiant yn seiliedig ar chwe phrif amcan:
 - Cynnig y profiadau dysgu gorau posibl gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang, yn ogystal â'r cwricwlwm allgyrsiol, sy'n eu hysgogi i ddysgu a deall ac yn arwain at wella safonau, gan wneud y defnydd gorau posibl o Dechnoleg Gwybodaeth;

- Hyrwyddo a chefnogi iechyd corfforol a lles emosiynol plant a phobl ifanc – gan sicrhau bod y prif sefydliadau addysg a hyfforddiant yn y Sir yn chwaraewyr allweddol wrth gynllunio a chyflwyno gwasanaethau integredig i blant, pobl ifanc a’u teuluoedd;
- Paratoi pobl ifanc ar gyfer y byd gwaith - gan wneud yn siŵr eu bod yn cael eu harfogi efo’r mathau cywir o sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn enwedig o fewn yr economi leol;
- Creu amgylchedd dysgu o’r radd flaenaf i blant, pobl ifanc ac athrawon y Sir – a hynny yn bennaf drwy wella cyfleusterau ac adeiladau, a sicrhau bod ysgolion wedi’u cyflunio i ymateb i’r newid yn arferion prosesau addysgu a dysgu cyfoes, yn enwedig wrth ddefnyddio Technoleg Gwybodaeth;
- Datblygu sefydliadau addysgol o’r math cywir (cynradd ac uwchradd) i fod yn rhai sy’n ganolbwynt i wasanaethau cyhoeddus a chymunedol lle’n briodol;
- Cryfhau’r Iaith Gymraeg – fel cyfrwng addysgol a chymdeithasol – a galluogi plant a phobl ifanc i gael mynediad at addysg a hyfforddiant dwyieithog.

2. EGWYDDORION ARFAETHEDIG

2.1 *Uwchradd*

Wrth ystyried modelau cynaliadwy ar gyfer yr uwchradd, bwriedir cynllunio ar y sail y dylai’r strwythur gynnwys modelau (e.e. opsiynau aml-safle) a fyddai’n hwyluso’r broses o sicrhau fod mwy o ysgolion uwchradd yn gallu gweithio mewn partneriaeth.

Mae’n hanfodol fod y strwythur ar gyfer ysgolion uwchradd yn galluogi darpariaeth o gwricwlwm eang ac yn hyrwyddo cysondeb o ran addysgu a dysgu o ansawdd uchel ar draws holl ysgolion y sir.

Mae amser digyswllt uwch reolwyr a rheolwyr canol yn brin iawn ac yn gynyddol mae athrawon yn gorfod dysgu ail a thrydydd pwnc sy’n gallu bod y tu allan i’w maes arbenigedd.

I gyfarch yr angen, bwriedir cydnabod y nodweddion canlynol:

- trefniadau arweinyddiaeth ar gyfer penaethiaid i fod yn gyfrifol yn nifer cynyddol o ddysgwyr;
- ystyriaeth briodol i’r opsiynau ynglŷn â darpariaeth addysg ôl-16;
- sicrhau digon o amser i staff i arwain ar bob lefel;
- adrannau a chyfadranau hyfyw a gwydn;
- cwricwlwm eang a chyfoethog;
- creu cyfundrefn hunan wella gydweithredol ar draws ysgolion;
- cyfundrefn strategol a llywodraethant effeithiol;
- arweinyddiaeth yn seiliedig ar nifer y dysgwyr.

2.2 *Cynradd*

Mae trefn addysg arfaethedig ar gyfer yr ysgolion cynradd wedi’i asesu ar sail egwyddorion cyffredinol, sef amodau arweinyddiaeth sy’n anelu tuag at gynnig 80% o amser digyswllt i’r pennaeth, ynghyd â cheisio sicrhau ysgolion gyda dosbarthiadau o ddim mwy na dau oedran.

Gallai’r nodau hyn ymateb i’r her fwyaf sy’n wynebu’r sector cynradd, sef penaethiaid heb amser digonol i arwain ac athrawon mewn ysgolion bach iawn sydd yn gorfod addysgu ystod eang o blant o wahanol oedranau a galluoedd yn yr un dosbarth.

Mewn rhai achosion, mae athrawon mewn ysgolion cynradd bach yn addysgu tri neu bedwar o grwpiau blwyddyn mewn un dosbarth ac mae'n anodd sicrhau bod y gwaith yn bodloni anghenion pob disgybl oherwydd yr ystod eang o allu sy'n bodoli ar draws pedair blynedd o oedran dysgu.

2.3 Sesiynau Egwyddorion Addysg Cyfundrefn Addas i Bwrpas

Cynhaliwyd cyfres o sesiynau galw-heibio (18 mewn cyfanswm) ar draws Gwynedd rhwng 7 Tachwedd hyd at 14 Rhagfyr i ymgysylltu gyda rhieni, staff, llywodraethwyr a'r gymuned yn ehangach fel rhan o'r broses o ddatblygu egwyddorion newydd ar gyfer ysgolion Gwynedd.

Gweler yr Atodiad am fanylder yr egwyddorion y bu ymgynghori arnynt, ynghyd â chanlyniadau'r ymgynghoriad.

Isod, manylir ar dri o'r egwyddorion y bu ymgynghori arnynt:

- (i) Amser digyswllt i benaethiaid: Roedd 98% o'r ymatebwyr yn cytuno bod angen sicrhau amser digonol i benaethiaid ar gyfer cyflawni eu dyletswyddau rheolaethol. Roedd nifer uchel o ymatebion yn nodi'r pwysigrwydd i leihau'r baich gweinyddol er mwyn canolbwyntio ar y ddarpariaeth addysg, ynghyd â'r angen i ystyried cydweithio i wella addysg yn y Sir. Nodwyd nifer o'r sylwadau fod angen cydweithio er mwyn lleihau dyblygu gwaith, lleihau pwysau gwaith, a rhoi cyfleoedd i rannu arbenigedd ac ymarferion da.
- (ii) Ystod oedran mewn dosbarth: Yn ogystal, roedd 70% yn cytuno gyda'r egwyddor na ddylid dysgu mwy na dau oedran gyda'i gilydd mewn un dosbarth. Cafwyd sawl sylw yn nodi'r anhawster o orfod addysgu plant o fwy na dau oedran er y bod hefyd yn bwysig ystyried oddi mewn cyd-destun ymarferoldeb ar gyfer unrhyw newidiadau.
- (iii) Rheolaeth ysgolion uwchradd: Wrth ystyried a ddylai penaeithiaid ysgolion uwchradd fod yng ngofal tua 900 o ddisgyblion, roedd y mwyafrif o'r ymatebion yn anghytuno gyda'r egwyddor, er mae'n bosibl fod hyn yn adlewyrchu'r canfyddiad fyddai hyn yn golygu un ysgol o 900 yn hytrach nag ystyried gwahanol fodelau rheoli. Yn ogystal, derbyniwyd nifer helaeth o'r ymatebion yn cytuno'n gryf gyda'r datganiad fod angen i blant gael eu haddysgu gan arbenigwyr pwnc. Mae angen felly ystyried trefniadau cydweithredol rhwng ysgolion sydd yn creu cyfleoedd i gryfhau'r gyfundrefn, yn cynnwys modelau arweinyddiaeth llorweddol.

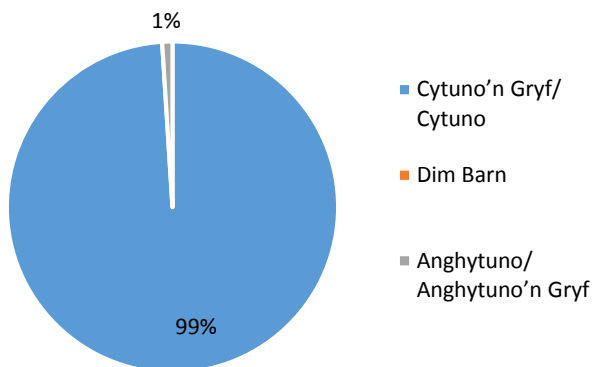
2.4 Ar sail canlyniadau'r ymgynghoriad, a gweledigaeth yr Adran Addysg, gofynnir am farn aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar yr egwyddorion canlynol, a ystyrir yn sail i gyfundrefn addysg Gwynedd i'r dyfodol:

- cyfundrefn o ysgolion uwchradd hyfyw
- dau ystod oedran o fewn yr un dosbarth **yn y cynradd**
- oddeutu 80% o amser di-gyswllt i'r Pennaeth i ganolbwyntio ar faterion arweinyddiaeth **yn y cynradd**

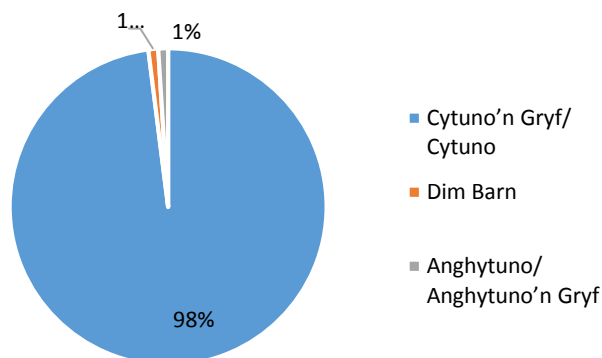
ATODIAD 1:

Canlyniadau'r ymgynghoriad ar egwyddorion addysg addas i bwrpas:

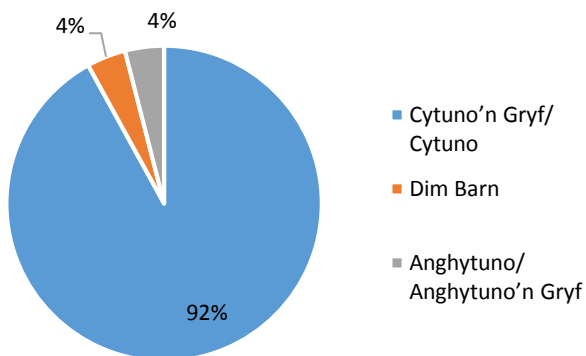
i. Mae'n bwysig cynllunio ar gyfer addysg yng Ngwynedd at y dyfodol

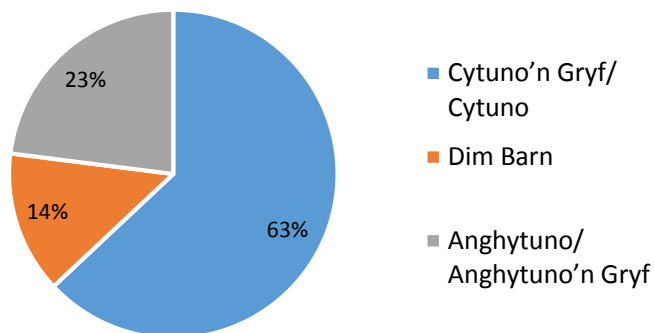
ii. Mae'n bwysig rhoi digon o amser i Benaethiaid reoli ac arwain er mwyn sicrhau yr addysg orau i'r disgyblion

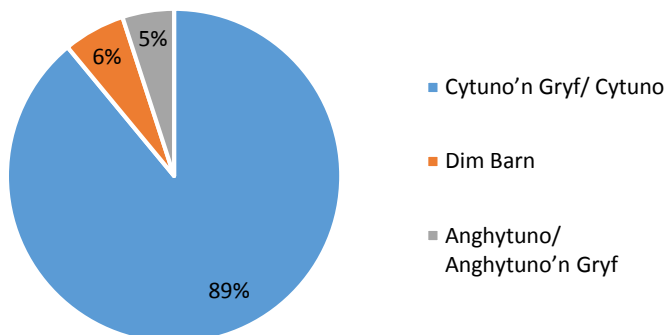
iii. Dylai arweinwyr ysgolion unigol gydweithio i wella addysg ar draws y sir

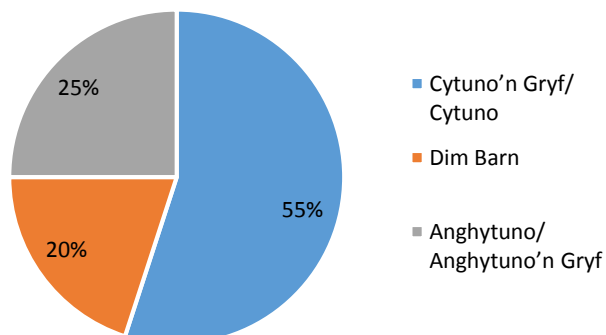
iv. Pan fo'r niferoedd mewn ysgolion cyfagos yn fychan, dylid rhannu timau rheoli (e.e. pennaeth a dirprwyon) er mwyn sicrhau goroesiad y ddau safle

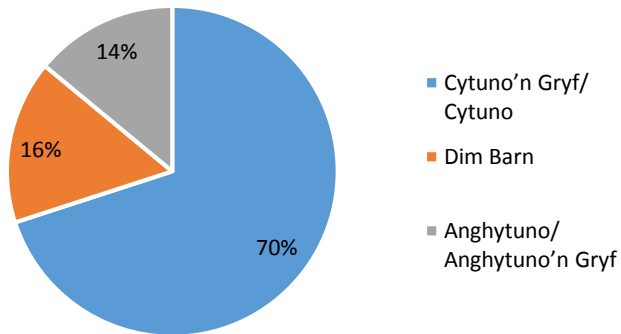
v. Dylai penaethiaid ysgolion ganolbwyntio ar ddarpariaeth addysg plant yn hytrach nag ar waith gweinyddol

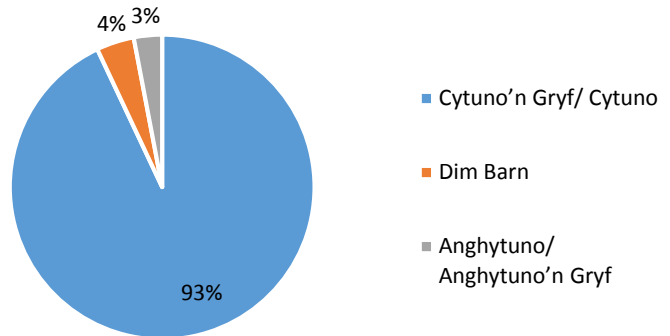
vi. Dylai maint dosbarthiadau fod yn gyson ar draws y sir

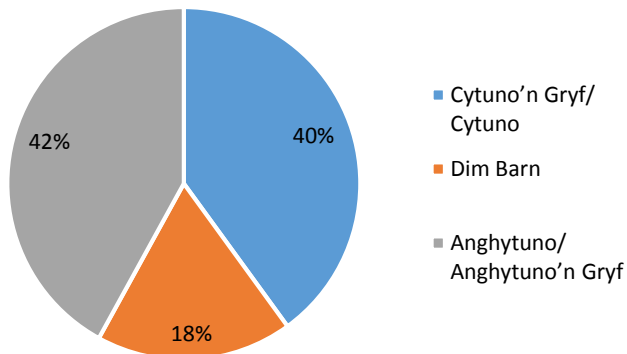
vii. Ni ddylid dysgu mwy na dau oedran gyda'i gilydd mewn un dosbarth

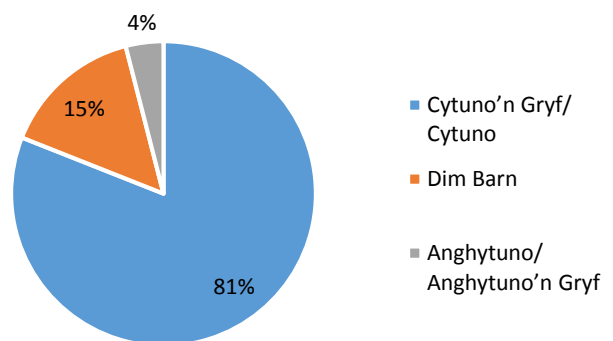
viii. Mae'n bwysig bod disgyblion yn ein hysgolion uwchradd yn cael eu dysgu gan arbenigwyr pwnc

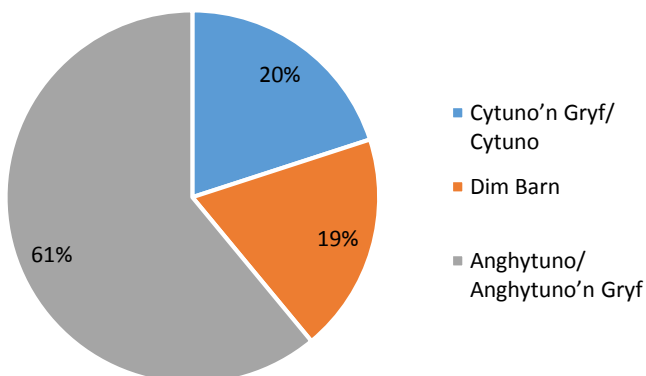
ix. Dylid uno dwy ysgol fechan gyfagos I greu un ysgol fwy

x. Mae angen cefnogaeth leol ar Lywodraethwyr i'w cefnogi i arwain ysgolion

xi. Mae angen i benaethiaid Gwynedd fod yng ngofal mwy nag un sefydliad

xii. Dylai penaeithiaid ysgolion uwchradd fod yng ngofal tua 900 o ddisgyblion

